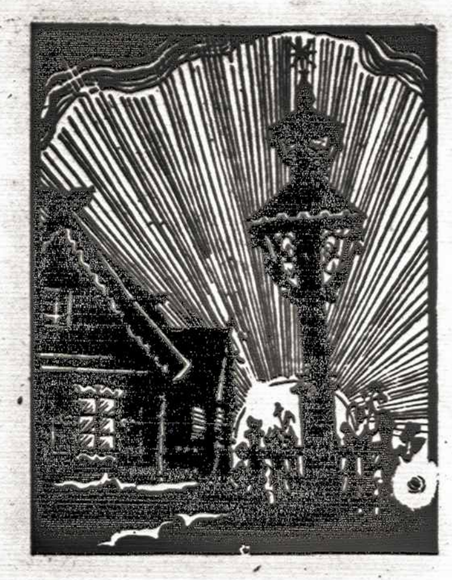

002801

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 32-33 (33-34) TORONTO, Ontario, 1950 m. RUGPIŪČIO (August) mėn. 17 d. Kaina 10 c.

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian R. C. Society of Canada.
Authorized as Second Class Mail Post Office Department, Ottawa

SAVAITRAŠTIS
Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada

PLB ne kuriama – ji yra

Pastaraisiais metais Pasaulio lietuvių tarpe ypač daug kalbama ir rašoma apie PLB. Mintis Pasaulio Liet. Bendruomenę apglobti organizaciniais rėmais, sudaryti jos valdomuosius bei tvarkomuosius organus, yra epochalinės reikšmės. Jei šią mintį pasiseks sklandžiai įgyvendinti, lietuvių tautos ateičiai tas turės milžiniškos reikšmės. Mes būsime prašokę, aplenkę beveik visas pasaulio tautas, išskyrus žydus, kurie šį reikalą jau senai, prieš daug amžių, yra išsprendę ir dėka to taip susicementavę, kad nepalūžo jokiose audrose ir pasaulio gyvenime užkariavo sau tokią padėtį, kokios gali pavydėti ir galingiausios tautos, nors jie neturėjo net savo teritorijos ir amžių bėgyje buvo daug kartų persekiojami bei skriaudžiami.

Pradėtajame PLB tvarkymo darbe mes matome jau daug gražių reiškinių, tačiau taip pat matome daug nesklandumų — dardėjimo per gruodą. Šį didelį darbą dažnai kliudo tokie reiškiniai, kurie jo visiškai neturėtų liesti. O tai kyla dažniausia dėl permenko įsisąmoninimo, kas gi ta PLB yra, kas dabar daroma ir koks turėtų būti santykis naujųjų organų su gyvenimu, su jau nusistovėjusiomis lietuviškos visuomenės gyvenimo formomis.

Pirmiausia mes visi turime gerai įsisąmoninti, kad Pasaulio Lietuvių Bendruomenė nėra kuriama. Ji jau yra. Yra taip senai, kaip gyvas yra lietuvis ir bus tol, kol mirs paskutinis lietuvis. Priklausymą PLB apspręndžia ne įsirašymas į ją, bet kilmė, lietuviškas kraujas. Kiekvienas lietuvis priklauso šiai bendruomenei nuo pat savo gimimo. Dar daugiau. PLB priklauso kiekvienas, net ir kovodamas prieš ją, net būdamas nusikaltėlis. Nes tautinė bendruomenė yra ne organizacija, bet gyvas, amžių išaugintas organizmas.

Ir labai dažnai, kartais net oficialūs Bendruomenės organų tvarkymui sudaryti kolektyvai ar jų nariai, neapsižiūrėdami kalba apie PLB kūrimą. Dabar ne Bendruomenė organizuojama, bet tik rūpinamasi sudaryti jos gyvenimą tvarkančius organus. Iki šiol tas lietuviškosios bendruomenės gyvėnimas buvo tvarkomas tik kiekvieno lietuvio širdyje rusenančios tautinio solidarumo dvasios liepsnelės ar kibirkštėlės, o ateityje, be to, turėtų tai tvarkyti sąmoningas organas — organas kiekvienoje vietovėje, kur lietuviai gyvena, kiekvienoje apygardoje, kiekviename krašte ir visame pasaulyje.

Šitų organų uždavinys bus labai didelis. Jų dėmesys ir akys turės būti nukreiptos į tuos uždavinius bei tikslus, kuriuos iškelia ir kuriems įpareigoja lietuviškasis kraujas. Toli gražu nereiškia, kad PLB vadomieji organai turėtų perimti visą gyvenimiškąją įvairumą. Jie niekad nebus kokiasis varžtais vienai ar kitai tautiečių veiklai, bet turės apglobti visus vienu lietuviškumo požiūriu. Ir tik tuo. Lietuviškoji bendruomenė buvo, egzistavo ir iki šiol. Joje vyko įvairiarūšis gyvenimas, jis toliau vyks — vyks taip pat per sambūrius organizacijas ir per pavienius asmenis. Užsimoti visus įjungti į vieno takto žingsnį yra neįmanoma, kaip neįmanoma suniveliuoti — išlyginti skirtingus charakterius bei skirtingas asmenybes, veikiančias pagal savo būdą, pagal savą temperamentą, interesus ir polinkius. PLB organai yra kuriami ne tam, kad jie imtųsi visus komanduoti visais atvejais, bet tik, kad budėtų tautinių interesų sargyboje ir stengtųsi palengvinti bet kurią šios rūšies individų ar organizacijų veiklą bei užsimojimus. Dėl to tai mūsų tarpe dažnai visai be pagrindo į PLB kuriamuosius organus norima žiūrėti kaip į kažkokią monopolinę ateities mūsų gyvenimo instituciją, kiekvienu pajudėjimu baiminamasi už jos užkliūti. Ji niekad negalės užkliūti už jokio lietuviškosios visuomenės gyvenimo reiškinio, jei tai tik nebus priešinga kilmės, kraujo, lietuviškosios kultūros ir tradicijų įpareigojimams. Ir naujųjų organų sėkmingos veiklos bei autoriteto laidas bus jų bei jų narių taktas, sugebėjimas viską saistyti tik šiuo lietuviškuoju požiūriu.

Ir dar vienas labai svarbus ir būdingas momentas, yra tas, kad PLB nariu automatiškai yra kiekvienas lietuvis,, kiekvienas lietuviško kraujo žmogus. **Nėra lietuvio, kuris nebūtų PLB narys.** Gali būti tik aktyvūs ir pasyvūs, neveiklūs nariai. Gali būti susiaurintų teisių narių, bet negali būti iš bendruomenės išmestų narių. Nariu yra ir bendruomenės dėmesį bei rūpestį trauks kiekvienas lietuviškos kilmės žmogus, nors ir paklydėlis, nors jis ir kovotų prieš tą bendruomenę, prieš švenčiausius mūsų tautos reikalus. Tik, žinoma, tokių globa, rūpestis jais bus kitokio pobūdžio.

Šitą lietuviškojo kraujo mastą, kurdami PLB tvarkomuosius organus, mes turime pirmiausia įsisąmoninti, nes čia glūdi visa jų prasmė ir didysis uždavinys.

— VOKIETIJA. — Į Vakarų Vokietiją atvyko iš Lietuvos keletas vyrų partizanų.

Malikas Saug. Taryboje

Kodėl Stalinas atšaukė įsakymą Malikui grįžti į Maskvą, kai jo ir išvykimo data buvo paskirta, ir kodėl jį pasiuntė į Saugumo Tarybą pirmininko kėdėn, jau darosi aišku — truktydi ir tyčiotis. Kremlius iš anks to žinojo, kad jam ten pravesti Sovietų nusistatymą nepasiseks, bet taip pat žinojo, kad jis pajėgs sutrukdyti jau beįsibėgėjantį antikomunistinio fronto apiforminimą ir tolimesnį sudarymą teisinio pagrindo akcijai Korėjoje. Tik dar tebėra neaišku ar Maskva manė šito Saugumo Tarybos sutrikdymo metu pradėti kokį nors naują žygį ar iš anksto buvo nutarusi pasitenkinti Korėjos avantiūra. Greičiausia ir tai buvo numatyta, bet, matyti, vis nesiseka priversti Mao Tse Tungą, kuris nenori savo išalinto krašto įvelti į pavojingą karą su JAV ir vakarais. Ar pasieks to pas Mao viešį Molotovas ir maršalas Malinovskis, tuo tarpu dar neaišku.

Malikas Saugumo Taryboje elgiasi skandalingai, bet jį suvaldyti nėra priemonių, kol nenorima išmesti visą komunistų bloką iš S. Tarybos arba ir iš JTO.

Prasidėjus pirmam posėdžiui, Malikas pasiūlė tris darbų tvarkos punktus: 1. priėmimas darbų tvarkos, 2. Kinijos atstovavimo ST klausimas ir 3. "taikus Korėjos klausimo išsprendimas". Savo pirmojoje kalboje jis puolė Kinijos atstovą, pareikšdamas, kad jo atstovu čia nepripažįstąs, nes jis nieko neatstovaująs. Bet čia jis pralaimėjo. JAV atstovas Austin, o po jo Britų atstovas ir kt., pareiškė, protestą prieš šitokią pirmininko laikyseną ir balsavimu nac. Kinijos atstovas buvo paliktas 8 balsais prieš 3 — Rusijos, Jugoslavijos ir Indijos. Už nacion. atstovo palikimą balsavo net D. Britanija ir Norvegija, nors jos komunistinę Kinijos vyriausybę yra pripažinusios.

Rugpiūčio 2 d. posėdyje JAV griežtai pareikalavo, kad su Kinijos klausimu nebūtų gaištama, "kai vyrai miršta Korėjos kovų laukuose, gindami JTO nuo agresoriaus. Saugumo Taryba neprivalo nuvertinti jų heroizmo ir nuliginti jų kančių, leisdamosi į kažkieno interesų padiktuotas derybas". Malikas išpiškino kalbą, kaltinančią JAV agresija Korėjoje, Austiną palrėmė D. Britanijos, Prancūzijos, Norvegijos, Ekvadoro ir Kubos delegatai, bet posėdis išsiskirstė be rezultatų...

Rugpiūčio 3 d. posėdy Malik vėl reikalavo pradėti Kinijos klausimu. Austin pareikalavus, 8 balsais prieš 1 nuspręsta pirma svastyti Korėjos klausimą. Šį kartą net Jugoslavija su Indija nebalsavo kartu su Malik — susilaikė.

Rugpiūčio 4 d. vėl jokių rezultatų neprieita. Griežtoje savo kalboje Malik, ne kaip pirmininkas, bet kaip Sovietų delegatas, reikalavo, kad "JAV tučtuojaus atšauktų savo kariuomenę iš Korėjos ir kad būtų leista korėjiečiams patiems savo reikalus susitvarkyti"... Taip pirmos savaitės posėdžiais Malik galėjo būti visai patenkintas — nebuvo juk padaryta jokio nutarimo.

Praeitą savaitę įvyko du vieši posėdžiai ir vienas uždaras pasitarimas Britų delegato biūre, o rezultatų taip pat jokių. Pasisvaido žodžiais ir išsiskirsto. Beabejo nieko negelbės ir slaptojo posėdžio pastangos paveikti Maliką mesti savo arogantiškas kalbas. Ryšy su tuo buvo iškilęs sumanymas pašalinti jį iš pirmininko vietos, nutarti, kad pirmininkas būtų renkamas, bet nusistatyta palaukti, kol pasibaigs mėnuo ir pirmininkavimą perims D. Britanijos atstovas, o jei tuo tarpu iškiltų koks skubus reikalas Korėjoje ar atsirastų naujas karo židinys reikalą perkelti į JTO plenumą, kur nėra veto.

Ar JTO Korėją atlaikys?

Pastarosios dvi savaitės Korėjos kare nieko esmingo nepakeitė, nors pasaulio spauda jau laukė "žygio atgal". Tos nuotaikos ir Mac Arthuro štabo pranešimų kaikurios žinutės apie pradėtus amerikiečių puolimus, apie pasistūmėjimą kaikuriose vietose pirmyn ir korespondentų pranešimai apie ruošiamus puolimus davė spaudai progos spausdinti karo veiksmų apžvalgas su antraštėmis šaukian čiomis apie persilaužimą. Bet tas antraščių žiaias sekančios dienos numeriuose teko griauti pranešimais apie amerikiečių pasitraukimus, praradimus miestų bei uostų ir nuolatinį, kad ir lėtą fronto linijos trumpėjimą ir dar didesnį susiglaudimą. Šiuo metu amerikiečių visos 5 divizijos beturi pietų rytų Korėjos kampą, kurio sienos besiekia 140 mylių. Paskutinis didžiausias amerikiečių nuostolis buvo praradimas šiaurės rytuose esančio uosto Pohang, 60 mylių nuo pagrindinio tiekimo uosto Pusan. O svarbiausia, kad kartu buvo prarastas ir netoli Pehang buvęs pagrindinis aerodromas, kurį išgelbėti, atrodo, jau vargu ar bepasiseks, nors dėl jo dar tebekovojama.

Raudonieji taip pat smarkiai puola Taegu rajone, kur jie veržiasi per Taegu dengiančią Naktong upę. Amerikiečių pranešimuose jau visa savaitė minima, kad tai šen tai ten per upę persikėlę daliniai sunaikinti, tačiau nublokšti jų nuo upės vis nepasiseka. Kitas aršių kovų židinys yra pietų vakaruose prie Chinju, kur spaudžia amerikiečiai, bet, ir po eilės optimistiškų pranešimų, jo visdėlto nepasiekia, nors kovos vyksta prieš pat miestą.

Amerikiečiai pažadėtosios kitų valstybių paramos dar nėra sulaukę jokios, o apie savų jėgų papildymą naujų pranešimų neskelbia arba jų dar ir nėra gavę. Atrodo, kad laukiama, nes vadovybė joikų manevrų nepradeda, tik ginasi. Laukiama naujo stambaus puolimo raudonųjų, kurie atrodo galutino laimėjimo norėjo pasiekti iki Japonų valdžios galo 5 metų sukaktuvių VIII. 15. Atrodo, vienu metu bus puolama Taegu ir Pusan kryptimis. Tam esą jau paruoštos net 7 divizijos ir atžygiuoja naujos. Išviso raudonųjų jėgos atrodo neišsiemiamos. Skaičiuojama apie 300.000. Jų nuostoliai milžiniški. Pasak amerikiečių, siekią 40.000. Tuo tarpu amerikiečių nuostoliai neviršiją 3000 žuvusių, sužeistų ir dingusių. Kai Amerikoje buvo pareikšta nuomonė, kad skelbiamieji nuostoliai yra labai sumažinami, Mac Arthur štabas dar atskirai įsakmiai patvirtino, kad jie nesą didesni.

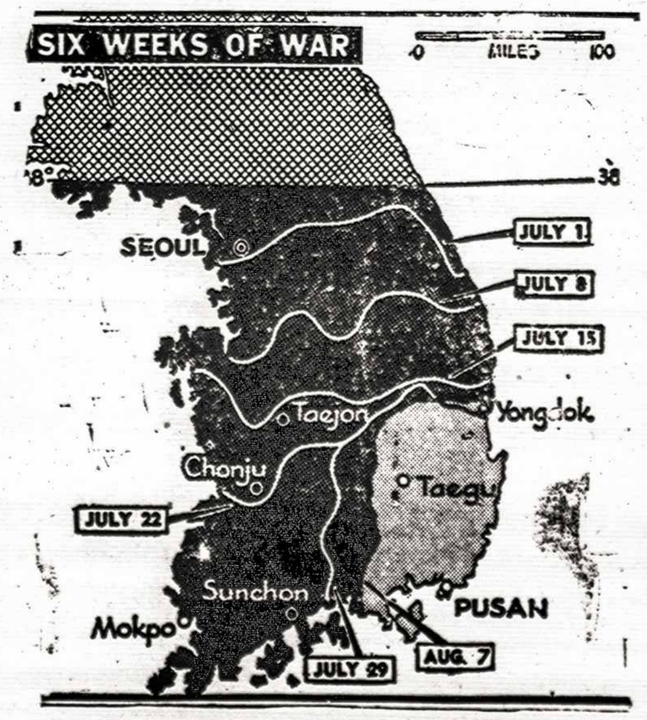

Padėtis Korėjoje po šešių karo savaičių

Varžo komunistus

Vakarų Vokietijoje per pastarąsias dvi savaites sulaikyti 5 komunistų laikraščiai, nusakaltę aliantų saugumo priemonėms ir kenkią jų prestižui. Jie suspenduoti 3 mėnesiams.

— TOKIO. — Čia patirta, kad Molotovas ir Sovietų Tolimųjų Rytų armijos vadas marš. Malinovskis yra Pekinge, kur greičiausia tariamasi dėl Kinijos įjungimo į Maskvos planų vykdymą.

— VAŠINGTONAS. — 11 komunistų vadų bylos teismo sprendimą aukštesnis teismas patvirtino.

— DUBLINAS. — JAV ir Airija susitarė dėl JAV laivyno bazių įrengimo Airijoje. Tomis bazėmis karo metu galėsiąs naudotis ir D. Britanijos laivynas.

— ROMA. Kanados viešųjų darbų ministeris A. Fournier, atstovavęs Kanadai JTO Ūkinės Tarybos posėdžiuose Genevoje, lankėsi Romoje ir buvo priimtas specialioje audiencijoje pop'ežiaus, Castelgandolfo rūmuose.

Savaitės įvykiai

Kanados socialistai atsisakė marksizmo

Pastarojoje konferencijoje Vancouveryje Kanados socialistų — CCF — partija 100 balsų prieš 25 nutarė peržiūrėti Reginos manifestą ir iš partijos idėjinių pagrindų visai išbraukti marksizmą bei jo klasių kovą.

Dvi armijos ar viena

Kanados vyriausybei nutarus ir pradėjus verbuoti specialią brigadą užjūrių tarnybai, greta verbuojamųjų vidaus kariuomenės dalinių, krašte pasigirsta balsų, kad netikslu esą kurti dvi atskiras armijas ir kad greičiau būtų sušauktas parlamentas, kurį premjeras žadą sušaukti maždaug už 6 savaičių.

Normalus verbavimas 20.000 pradėtas liepos 20 d. ir priimami vyrai nuo 17 iki 29 m. "Kanados specialių pajėgų" verbavimas pradėtas rugpiūčio 8 d., pakvietus vyrus nuo 19 iki 35 m. Tuo tarpu "specialiųjų norima suverbuoti 5000. Per pirmas 4 dienas 1744 savanoriai priimti, o 895 prašymai dar neišspręsti. Iš viso į kariuomenę iki praeito šeštadienio užsirašė 6.500 savanorių, iš kurių 3.200 priimta. Atseit į reguliarius dalinius priimta 1556.

Kur bus sekantis puolimas

Pasaulis dabar laukia naujo karo židinio ir spėlioja, kur jis atsiras. Kadangi Komunistinė Kinija atrodo vengia atviro konflikto su JAV, tai manoma, kad naujas puolimas prasidės Centrinėje Azijoje — Tibete. Pasiruošimai Tibeto — Kinijos pasienyje jau senai pastebėti. Pasirodo, kad ten ne tik yra suburti Dalailamos opozicionieriai pabėgėliai bei sudaryta laikinoji vyriausybė, bet žygiui jau senai ruošiama ir speciali kariuomenė. Ji jau kuris metas net pratinama maitintis tik Tibete gaunamu maistu. Kadangi Tibetas turi labai plačias sienas su Indija, tai šie komunistų užsimojimai Indijoje kelia nerimą, nors ji stengiasi su Kinijos komunistais geruoju gyventi.

Norvegai didina karo biudžetą

Norvegų šių metų karo biudžetas yra 280 mil. kronų. Jis būsiąs padidintas 200 mil.kronų, kurių pusė būsianti paimta iš pereitų metų biudžeto pertekliaus, o antra pusė iš naujų šaltinių, kuriuos nutars parlamentas.

Plieno užteksią

Iš plieno pramonės centrų JAV pranešama, kad plieno trūkumas civilių reikalams netrukus pasibaigsiąs. Naujų stambių kariuomenės užsakymų iki metų galo esą nelaukiama. Iš viso kariuomenės reikalams esą sunaudojama vos 5-6% pagaminamo plieno.

— VAŠINGTONAS. — Šnipų byloje suimta ir viena moteris. Tai dviejų vaikų motina, žmona suimtojo Rosenberg, sesuo taip pat suimtojo Greenglass. Ir jai kaucijos paskirta 100.000 dolerių.

Churchill siūlo kurti Europos armiją

Strasbourge vykstančiame vad. Europos parlamente W. Churchill pasiūlė nutarti rekomenduoti vyriausybėms sukurti jungtinės Europos armiją. Iš 125 delegatų, 15 valstybių atstovų, 89 pasisakė už šitokią rezoliuciją, o prieš balsavo tik 5, iš jų 4 airiai, 27 susilaikė — daugiau sia britai ir skandinavai.

Pirmadienio posėdy buvęs Graikijos premjeras Tsaldaris pasiūlė, kad parlamentas įpareigotų savo premjerą Spaaką tuojaus pradėti žygius, kad "mechanizmas būsų užvestas", t.y. kad Churchill pasiūlymas būtų vykdomas. Priimtas planas, kaip tai vykdyti: 1. Spaakas susižino su visų kraštų parlamentų pirmininkais tuo reikalu, 2. Jei būtų reikalo, sušaukti specialų Europos parlamento posėdį. 3. Pravesti konvenciją dėl Europos gynimo ministerijos įkūrimo.

D. Britanija didina kariuomenės skaičių

Rugpiūčio 11 d. po specialaus D. Britu kabineto posėdžio paskelbta, kad parlamentas šaukiamas rugsėjo 12 d. Jam bus pasiūlyta karo tarnybos metą nuo 1½ m. pailginti iki 2 m. Tuo būdu kariuomenės skaičius būsiąs padidintas 60.000, atseit 4 divizijom. Šitos priemonės esą iššauktos Atlanto pakto valstybių, ypač Prancūzijos, reikalavimo padidinti D. Britanijos ir JAV kariuomenės skaičių Europos kontinente.

Konservatoriai ir liberalai kreipėsi į premjerą Attlee, reikalaudami parlamentą sušaukti anksčiau negu rugsėjo 12 d.

Britų dalinys Korėjon

būsiąs išsiųstas rugsėjo mėn gale. Mintis pasiųsti kuriuos nors dalinius iš Hong Kongo arba iš Malajų yra atmesta, nes nenorima susilpninti tenykščių jėgų. Australai savo pažadėtų 16.000 taip pat dar neišsiuntė.

JAV šaukia 121.444 rezervo vyrus

Pirmąją rugpiūčio mėn. savaitę JAV į karinę tarnybą pašaukė 62.000 rezervo vyrų, kuriems skirta įsijungti į dalinius rugsėjo ir spalio mėn. Rugpiūčio 11 d. dar pašaukė 42.000 karių ir 8000 karininkų. Ano savaitę pašauta spalio 6 d. prisistatyti 9.444 karininkai.

Sovietų ginklai Korėjoje

Kadangi sovietai aiškinasi, kad Š. Korėjai jie ginklų neparduodą ir kad te nrandamieji ginklai jų esą parduoti korėjiečiams dar 148 m. pasitraukiant iš Korėjos, tai rugpiūčio 13 d. JAV karinė vadovybė sukviestiems žurnalistams parodė jau 1950 m. modelio sovietų patranką, paimtą iš raudonųjų.

— TOKIO. — Korėjoje jau yra žuvę 12 karo korespondentų.

— SAN FRANCISKO. — Australijos premjeras Menzies rugpiūčio 11 d. išvyko pas Mac Arthurą. Ko jis ten vyksta, neskelbiama.

Tėviškės žiburiai

THE LIHGTS OF HOMELAND

SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Redakcinis Kolektyvas
Redaktorius Dr. A. Šapoka
Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje $3, JAV — $3 amerikoniški, Australijoje, Pietų Amerikoje ir kitur — $4 amerikoniški, pusei metu — Kanadoje $2, visur kitur $2,50. Atskiras nr. 10 ct.

Adreso pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas AD 4265

Kanados lietuvių registracija

Pirmoji sąlyga bet kuriam žmonių sambūriui, kuris nori ką nors organizuotai veikti, yra žinojimas, kas tam sambūriui priklauso ir kas nepriklauso, atseit, sambūrio narių sąrašas. Ir visoki sambūriai visame pasaulyje šio dėsnio laikosi, pradedant nuo mažiausių iki pačių didžiųjų — valstybių. Valstybės, nežiūrint milijoninių skaičių, taip pat turi suregistravusios savo gyventojus ir tas žinias kartkartėmis panaujina visuotiniais gyventojų surašymais. O kad gyventojas akivaizdžiai turėtų savo priklausymo valstybei įrodymą, jam išduodamas pasas arba pilietybės popieriai.

Šita bendroji organizacinio gyvenimo tiesa, deja, ilgą laiką buvo nesuprasta Kanados bendriniame organizaciniame gyvenime. Buvo asmenų ir net vadovaujančių vienetų, kurie prisispyrusiai tvirtino, kad, organizuojant KL Bendruomenę, jokio jos narių sąrašo nereikia. Betgi šio teigimo klaidas greit parodė pats gyvenimas. Parodė tada, kai tik buvo susidurta su Bendruomenės narių teisėmis ir pareigomis. Pirmiausia susipainiota, kai buvusiuose suvažiavimuose iškilo balsavimo teisės klausimas. Tai ir buvo pagrindinė priežastis ilgai užtrukusios organizacinės painiavos, nesutarimo, pykčio. Juk jeigu vietoje laikraščio skaitytojų atstovų anuo metu būtų atėję tvarkingos organizacijos delegatai — padėtis iš karto būtų buvusi aiški ir paprasta. Betgi dar daugiau susipainiojama narių pareigų reikale. Nepakanka bendruomeniniame gyvenime vien pasislėpus tūnoti. Reikia veikti. Reikia ir piniginį įnašą mokėti, nes nors ir ideališkiausi dalykai šiame pasaulyje be pinigo nesisuka. O kokia tvarka surinksi kad ir mažiausią mokestį, jeigu nėra sąrašo? Tokiu atveju visa našta užgula ant tam tikro kiekio veiklesnių žmonių. O neveikliesji ir toliau būna tūnoti po lapu...

Tai visa yra praeitis. Ir jeigu ją prisimename, tai tik tam, kad iš klaidų mokytumėmės. Šiuo metu Kanadoje, berods, nebėra asmenų ar organizacijų, kurios tvirtintų, kad registracijos ir Bendruomenės narių sąrašo nereikia. Juoba, kad ir VLIKas keliais atvejais tą reikalą yra užakcentavęs. Tam bėra priešingi tik raudonieji. Bet ką gi su jais? Jie visvien eina kitu keliu, negu visa lietuvių tauta.

Taigi registracija yra jau realybė. Eilė Apylinkių LOKų ją jau vykdo, kiti ruošiasi pradėti artimiausiu laiku. Tad ir norisi prie to reikalo pridėti keletą minčių.

Pirmiausia dėl baimės registruotis. Tenka nugirsti, kad vienas kitas tokios baimės turi. Tokį lietuvį vis dar persekioja enkavedisto šešėlis. Bijomasi, kad registracijos kortelės, patekę kam nereikia, galį turėti nemalonių rezultatų Lietuvoje. Atrodo, kad ši baimė yra be pagrindo. Pirmiausia, jei kas nenori, galėtų neatsakyti į visus registracijos kortelės klausimus. Pakaktų tik pavardės, amžiaus ir adreso. Antra — kortelės be abejo bus Bendruomenės valdybų žinioje, vadinasi patikimose ir saugiose rankose. Ir trečia — negi raudonieji dar ne viską apie tremtinius žino? Prisiminkime labai gausias keliais egzemplioriais anketas tremty.

Kai kurie vėl gi ne tai kad bijotų, bet stačiai registracijos privengia. Norėtųsi manyti, kad šitam yra tik viena aiški priežastis — vengimas užimti aiškios kėdės, vis dar retkarčiais tebesėdinėjant ant raudonosios kampelio. Jau pats laikas padaryti tam galą. Laisvame Kanados krašte kiekvienas gali manyti kaip nori. Ir raudonieji gali eiti savu keliu, jeigu jie patys nori iš lietuvių tarpo išsiskirti. Bet laikas ir svyruojantiems galutinai apsispręsti.

Dar keli žodžiai dėl registracijos procedūros. Centrinis LO Kas yra be galo šykštus su instrukcijomis. Provincijoje dar vis tebėra daug neaiškių klausimų. Tenka baimintis, kad, neaiškumus savaip besiaiškinant, rezultate gausis daug nevienodumo. Taip pat norėtųsi pageidauti, kad registracijoje būtų kuo daugiausiai paisoma VLIK instrukcijų. Juk mes tvarkome ne kokį vieno miestelio kromelį, bet **Pasaulio** Liet. Bendruomenės narį. Vadinasi, šiuo atveju pasaulinis mastas turi būti ypač pabotas. Konkrečiai norėtųsi paminėti kad ir tokį faktą. VLIKas yra paruošęs registracijos kortelės pavyzdį ir savo instrukcijoje paskelbęs, kad kiekvienam asmeniui reiktų pildyti tris egzempliorius, kurių vienas būtų apylinkėje, kitas krašto kartotekoje, o trečias būtų siunčiamas į pasaulio lietuvių centrinę kartoteką. Atrodo, kad šis labai svarbus mūsų centrinio organo pageidavimas nėra įvykdytas, ir centrinėje pasaulio lietuvių kartotekoje Kanada bent ilgesnį laiką nebus atstovaujama.

Kruopščiai ir rūpestingai prisidėkime visi prie kuo geresnio tautinės registracijos atlikimo, nes tai yra pirmas ir esminis žingsnis bet kuriam tolimesniam bendruomenės organizaciniam darbe.

A. Rinkūnas.

Our Lady of Lihuania

Šitokia antrašte žurnalo "Our Lady of Cape", išeinančio Cap de la Madeleine, Que., gegužės mėn. Nr. londonietė (Ont.) Miss L. Edmundson išspausdino straipsnį apie Aušros Vartus. Straipsnis gana ilgas — 4 psl. — ir papuoštas 2 iliustracijom — A. Vartų Marijos paveikslas ir Aušros Vartų gatvelė su maldininkų minia prieš koplyčią. Tai senas, jau matytas, vaizdas.

Straipsnis yra istorinio pobūdžio ir duoda nemažai žinių apie visą Lietuvos praeitį bei dabarties vargus. Žinios gana tikslios ir dvelkia meile mūsų kraštui.

Autorė, su kuria "TŽ" redakcija palaiko nuolatinį ryšį ir kurią stengiasi aprūpinti Lietuvą liečiančia literatūra, ruošia kitą platesnį straipsnį, kaip ji rašo, "apie mielą jūsų kraštą ir tautą".

GEDIMINAS GALVA.

Pasiruošimas karui JAV

JAV apsiginklavimo programa

Amerikiečiai netrukus pajus karo ūkio potvarkius, kuriems prez. H. S. Trumanas 1950. VII. 19 reikalavo iš kongreso įgaliojimų.

Prezidentas reikalauja pradžioje $10,5 bil. apsiginklavimui. Toji suma vėliau papildyta dar $8 bil., taigi viso $18,5 bil. Šie nuolat didėją reikalavimai demokratų sen. Byrd leidžia spėlioti, kad š.m. biudžetas vieton $40 bil. pasieks $70 bil. Karo biudžeto didinimas netrukus palies mokesčių mokėtojus ir pasipelnančius iš konjunktūros.

Prezidentas reikalauja suvaržyti privatinį sektorių karo gamybos sąskaiton. Iš to seka uždarymas nebūtinų įmonių, kova prieš atsargų sudarymą ir bet kokių išteklių panaudojimas karo reikalams. Šis polėkis JAV įsprausti į karo ūkio rėmus prašoka marš. Herman Goering šūkį: "Kanonen statt Butter".

Sąryšyje su naujais papildomais kreditais JAV ūkis pradės linkti inflacijon, o ypač kai būtinų reikmenų rinka pamažu pradės išsekti. Prezidentas, tat numatydamas, reikalauja suvaržyti normalų, o ypač spekuliatyvinį kreditą privačiam sektoriuje. Tik būtinoms gamybos sritims skatinti vyriausybė leis kreditais naudotis.

Iš šių reikalavimų logiškai išplaukia normavimas atlyginimų, nuomų, kainų ir vartojimo. Pusiau priemonės būsiančios pamirštos.

Tolimesnis reikalavimas liečia mobilizaciją. JAV ruošiasi totaliniam karui, į kurį bus įjungti visi gyventojai.

Karo kreditų didinimas, ūkio ir žmonių mobilizacija sudavė nepaprastą smūgį amerikiečių laisvam ūkiui, kurio varžymai vyks palaipsniui. Gyventojų ir ūkio mobilizacija bus įgyvendinta žingsnis po žingsnio, kad gyventojai vienu ypu nepajustų to milžiniško spaudimo, kuris bus karo metu. Tam tikra dalimi abi partijos — demoratai ir respublikonai — yra veikiamos ir lapkričio mėn. kongresinių savivaldybinikų rinkimų. Tačiau šis žaidimas nūdien tampa antraeiliu.

Respublikonų vadovas Taft prezidentui priekaištauja kongreso apėjimą paskelbiant Korėjoje intervenciją jo nesiklausiant, tačiau nei jis, nei kiti tos partijos atstovai ar dixiekratai, pietiečiai, rimtai nekritikavo H. S. Trumano, kai jis moja kraštui pasiruošti III pasauliniam karui.

Žinome, kad JAV praeityje į pasaulinius karus įsivėlė tik jiems įpusėjus. Nepaprastai sudėtinga, sunkiai veikianti įstatymdavystės aparatūra pajudėjo tik po tam tikro laiko. Tačiau anuomet buvo skirtinga padėtis, kai Europos galybės dar buvo politiniu ir militariniu centru. Nūdien JAV turi reviduoti ankstyvesnę patirtį ir laiku būti pasiruošus karui, kuris šiandieną dar tebevadinamas: "taikos išlaikymu".

Kongresas priims prezidento reikalavimus, nes jie buvo paskelbti su žinia abiejų partijų vadovų.

Gyventojų tarpe esama nesiorientavimo, bet ir apsčiai nuogąstavimo. Apsčiai amerikiečių pradeda atsargas sudarinėti nežiūrint vyriausybės įspėjimų. Įvairių reikmenų prekybininkai, kurie daugumoje yra įtakoje įvairių monopolių, jau pradėjo kelti kainas net iki 33%. Kainų kėlimas gali išjudinti profesines sąjungas streikais reikalauti aukštesnio atlyginimo. Chemijos pramonės darbininkai jau grąso streiku, jei nebus padidintas atlyginimas. Visa tai privers vyriausybę įvesti kortelės dėl kurių nesenai amerikiečiai juokėsi iš britų.

Biudžetinis balansavimas sudaro nemažą galvosūkį. JAV nūdien turi apie $260 bil. vidaus skolų. Nepaprastas karinis biudžetas jas dar padidins. O toks milžiniškas įsiskolinimas gali priversti dolerį nuvertinti, nors tai greičiausia teįvyks po III pasaulinio karo.

Pramonės įjungimas karo gamybon

Spaudoje užtinkame kasdien naujų žinių apie įmones pradėjusias gaminti įvairius karinius reikmenis. Stabtelėkim ties Čikaga.

Čikagoje ir jos apylinkėse sutelktas JAV antrasis pramonės centras. Čia yra 12.500 įmonių, kurios II pasaulinio karo metu pagamino įvairių karo reikmenų už $186 bil. La Grange dizeliniai motorai, International Harvester, Zenith radio, Bell ir Howell ir tūkstančiai kitų greitai gali virsti kalvėmis karo reikmenų. Tas pats netrukus įvyks su JAV rytinės srities pramone, ir ji pertvarkys sraigtus karinei gamybai.

Praėjusio karo metu per metus JAV pagamino 50.000 lėktuvų. Šiuo metu gal netrukus pradės gaminti serijomis naujo tipo lėktuvus, kurių kaina žymiai aukštesnė už ano meto lėktuvus.

Tas pats yra ir su kitais ginklais, nes jų kokybė žymiai aukštesnė, reikalavimai didesni, todėl ir jų waina atatinkamai padidės.

Pastaruoju metu eilė pramonės šakų pradeda nuogastauti dėl trūkumo specialistų. Įmonių pasirinktmas darbo jėgos, karo mašinai pasisukus, vargu galės būti toliau praktikuotas, nes turės prisitaikyti prie esamo darbo pasiūlų lygmens. Tuo atveju įmones užguls nauja našta — paruošimo darbininkų, kurie liks su įmone surišti visam karo metui.

JAV pasižymi vienu akį rėžiančiu reiškiniu — gėrybių švaistymu — wasting. Įvairios įmonės yra įpratusios netaupyti žaliavų ir gaminių. Vidutinis amerikietis taip pat pasižymi tuo ūkiškuoju švaistymu, paveldėtu iš ankstyvesnių laikų. Taikos metu gamybinės įmonės džiaugėsi, kad didmiesčiuose milijonai autovežimių rudija gatvės pakraščiuose. Juo greičiau sunyksta gėrybės, tuo didesnė rinka. Šitas visiškai neūkiškas reiškinys amerikiečių jau pastebėtas, nors anksčiau sąmoningai nutylėtas. Tik pastaruoju metu pasklido oficialūs ir privatūs balsai apie "education on waste". Tačiau tam perauklėjimui yra permaža laiko, kad būtų atsiekta vaisių. Vieton jo bus paskelbti potvarkiai, kurie amerikiečius nenoromis vers paklusti.

Ką reiškia ūkiškoji mobilizacija JAV?

H. S. Trumanas savo kalboje nurodė, kad JAV neįsivels karan nepasiruošusios. Ką reiškia vartotojams tas pasiruošimas?

Neseniai buvo pareikalauta $18 bil. karo reikalams. Tie reikalavimai gali būti dar didesni. Tarkime, kad dalis tų reikalavimų išpuls įvairioms bendrovėms, tačiau žinome, kad jis mokės tuos kaštus perkrauti vartotojams. Darbininkija, jau atvirai pasisakyta, nuo spalio mėn. — bus apkrauta vidutiniškai imant 25% mokesčių.

Prezidentas reikalavo, kad būtų taupoma karui būtinos žaliavos: varis, švinas, cinkas, plienas ir eilė kt. retesn. metalų ir nemetalų. Vartotojus palies ypač plieno varžymas, nors JAV jo pagamino 100 mil. to į metus t.y. pusę pasaulinės gamybos. Vartotojai sunkiau galės įsigyti automobilius, šaldytuvus, krosnis, kuriose yra 40—50% geležies. Ar greitai pajus vartotojai šiuos varžymus, tuo tarpu sunku pasakyti, nes tai pareis nuo karinio plano. Plieno gamyba bus paliesta įmones įjungus apsiginklavimo programon.

Kredito varžymas gali būti griežtas, kad užkirtus kelią spekuliacijai, inflacijai ir suvaržius naudojimą autovežimių, televizijos aparatų ir tt.

Federal Reserve Board žiniomis dabartiniu metu kreditas siekia apie $19 bil. Praėjusio karo potvarkiai dabar gali būti pagriežtinti.

Statyba, reikalinga dug medžiagų: medžio, geležies, cemento, elektros reikmenų ir nemažo kredito, bus varžoma bent 50%.

Maisto normavimas gali būti kiek griežtesnis už buvusį praėjusiame kare, kai buvo daug maisto gaminių laisvai perkami.

Amerikiečių, ūkio liberalų, tie visi varžymai bus labai sunkiai "virškinami". Jau dabar apsčiai miestelėnų, pasiskaitę spaudos, kurioje nevisai atvirai rašoma, pradeda plūsti "nabagą Harry" nesigailėdami įvairių epitetų, o ypač demokratų partijos simbolio — asilo.

Palikus nuošaly kasdieninio gyvenimo kampuotus samprotavimus, miela paminėti Londone išeinančio "Sunday Times" žodžius: "JAV prezidento ir jo patarėjų užsimojimai padrąsino žmoniją, kuri turi būti jiems dėkinga. Jų vadovavimas išplaukia iš amerikiečių geros valios ir susitelkimo demokratinio pasaulio, kuris išvydo grėsmę užsiliepsnojus karui Korėjoje".

Galima pridėti, deja, pervėlai toji grėsmė pastebėta ir iki šiol dar nutylimas vardas kankinių tautų, kurių tarpan priskirtina heroiškai kovojanti ir kenčianti lietuvių tauta. Lietuva, nors formaliai nepripažintas jos įjungimas, tačiau atšiauriai ji pamiršta, Hearst žodžiais, bijant karo kurstytojų vardo, nes, esą, netrukus ir taip karas užsiliepsnosiąs. Ar ji ir kitas pavergtas pasaulis yra mažavertesnis už Korėją, kurios vardas dabar yra viso pasaulio lūpose?

Komunistiniai kovos metodai

Nors niekas, būdamas sveiko proto, negali pateisinti karo, kaipo vienos iš didžiausių rykščių, periodiškai pasirodančių mūsų ašarų pakalnėje, tačiau karą stengiamasi padaryti galimai humaniškesniu. Taigi, ir karas vis dėlto turi savo taisykles. Pagal tarptautinius nuostatus traktuojami į nelaisvę paimti priešo kariai. Teikiama medicinos pagalba sužeistiesiems. Stengiamasi nuo tiesioginės fronto ir bombardavimų ugnies ausaugoti niekuo nekaltas civilinių gyventojų mases.

Deja, sovietinis komunizmas ir čia padarė "atradimą", grįždamas į tolimiausio barbarizmo laikus, kada nebuvo pripažįstami jokie žmoniško gailestingumo įstatymai. Komunizmas net ir kare vadovaujasi savo visur praktikuojamu šūkiu — tikslas pateisina priemones.

Mokiniai neatsilieka nuo mokytojų

Sovietų išdresiruota Šiaurės Korėjos komunistų kariuomenė tuo tarpu, imant sovietišku mastu, nedaro gėdos buvusiems mokytojams. Amerikiečiams komunistų žiaurumas ir jų kovos priemonės buvo nelabai maloni staigmena. Mums jos jau matytos ar girdėtos paskutiniojo karo metu, kada raudonoji armija manevravo Europos žemyne.

Antai — tūlas amerikietis karo korespondentas stebisi, kad vienoje vietovėje, norėdami paimti į savo rankas sveiką tiltą, komunistai prieš tankus varėsi didoką būrį moterų ir vaikų. Aišku, jie tikslą pasiekė. JAV kariuomenės daliniai, nepraktikuodami komunistinių metodų, sustabdė ugnį ir tilto nesusprogdino, nors iš anksto buvo užminuotas. Rezultatas — moterys ir vaikai išliko gyvi, bet tuo pačiu ir pirmieji komunistų tankai nepaliesti įvažiavo į amerikiečių pozicijas, o vėliau per tą nesusprogdintą tiltą plūdo naujos komunistų masės... Čia tuojau prisimena priešingas įvykis, kada 1941 m. birželio 24 d. sovietai išnešė į padangę Vytauto Didžiojo tiltą Kaune, pilną besitraukiančios sovietų kariuomenės... Dar keletą savaičių po to įvykio Nemune iškildavo vis nauji lavonai su sovietinėmis uniformomis. Žmogaus gyvybė sovietijoje niekada nebuvo brangi. Argi mes dabar galime stebėtis, kad jų apmokyti Korėjos komunistai prieš savo tankus varosi vaikų ir moterų būrius. Amerikiečiams, neturėjusiems tiesioginio kontakto su sovietais, tas, be abejo, nauja ir netikėta...

Pavojingos pabėgėlių masės

Didelių rūpesčių JAV kariams Korėjoje suteikia kartu su fronto linija besitraukiančių pabėgėlių masės. Žinoma, tai nieko naujo, nes kiekviename kare žmonės bėga nuo fronto linijos. Bėgimas dar pagausėja, kada pasigirsta pirmosios žinios apie atžygiuojančios armijos teroro veiksmus. Tačiau Korėjos komunistai, būdami ištikimi mokytojų pavyzdžiui, ir čia pasistengė pabėgėlius išnaudoti saviems tikslams, į jų tarpą įmaišydami partizanus. Dienos metu komunistų partizanai vaidina nuvargusius pabėgėlius, keikia komunistus ir stebi amerikiečių jėgas, išdėstytas fronte ar netolimoje užfrontėje. Vakare, saulei nusileidus, išsitraukia iš kelnių ar palaidinių gudriai paslėptus šautuvus. Komunistų besiveržiantį kariuomenę puola iš pryšakio, o jie atakuoja iš užnugario.

Neperseniausiai į tokius spąstus patekęs penkiasdešimt vyrų dalinys kovėsi, kol išbaigė visą amuniciją. Kitos išeities nebeliko: teko pakelti rankas ir pasitikėti priešų gailestingumu. Komunistų partizanai be jokių ceremonijų visus penkiasdešimt vyrų sustatė prie sienos ir .. paleido ugnį. Liko gyvas tik vienas vyras, kurį, sunkiai sužeistą, komunizmo apaštalai per klaidą lavonu palaikė... Dabar tas sužeistasis, gulėdamas amerikiečių ligoninėje, korespondentams pasakoja žiaurią istoriją. Mums gi čia nieko naujo. Tai vis seni komunistų metodai. Rainių miškelyje Korėjos komunistų buvusieji mokytojai ne tokias išdaigas praktikavo. Pravieniškėse sušaudė nepalyginamai daugiau niekuo nekaltų kalinių. Čia gi tik keturiasdešimt devyni... Reikia tikėtis, dar netokių dalykų amerikiečiams kada nors pademonstruos sovietinis komunizmas.

Sunku idealistiškai nusiteikusioms demokratijoms kovoti su žmonijos išsigimėliais, kuriems jau seniai nieko švento nebėra. Demokratijų idealizmas kartais joms pačioms duobę kasa. Juk dar taip neseniai — vos prieš kelerius metus—didžiausias šių dienų budelis Stalinas amerikiečių buvo mėgiamas piešti su šventojo karūna ant galvos... Už tai dabar tie beginkliai amerikiečių kariai ir stebisi, atsidūrę prie sienos prieš ugnimi spiaudančius komunistų šautuvų vamzdžius. Jeigu Staliño peršamas sovietinis komunizmas anksčiau būtų buvęs pavaizduotas tikrų faktų šviesoje, labai galimas dalykas, anie penkiasdešimt vyrų būtų nesvajoję apie priešo gailestingumą ir visomis jėgomis būsų bandę prasimušti...

Korėjos komunistų ginklai

"The New York Times" korespondentas Walter Sullivan suteikia išsamesnių žinių apie Korėjos komunistų naudojamus ginklus. Pagrindą jų ofenzyvai teikia T-34 sovietiniai 33 tonų tankai, neblogai įveikiantieji Korėjos gamtos klūtis, nors tiesioginė jų paskirtis ano karo metu buvo kautynės su vokiečiais Baltgudijoje ir Lenkijoje. Jų 88 milimetrų pabūklai pasižymi didele pramušama galia, o iki penkių colių storio šarvai atmuša priešo sviedinius. Naujai atgabenti amerikiečių prieštankiniai raketiniai ginklai "bozooka" pagaliau įstengia pramušti šių tankų šarvus, kai tuo tarpu senosios "bozookos" nieko negalėdavo padaryti. Tačiau ir šie naujieji raketiniai amerikiečių ginklai dar neišbandyti kovoje su sunkiaisiais sovietinės gamybos tankais... Net ir naikintuvams tenka jų raketinius ginklus pakeisti stipresniais. Dabartiniai lėktuvų pabūklai šį tanką "paimdavo" tik iš užpakalio, kur silpnesni šarvai. Spėjama, kad sovietai Korėjos komunistams yra perleidę apie 200 tankų T-34 modelio.

Neblogų rezultatų yra pasiekęs sovietų pagamintas mažas lengvai šarvuotas autovežimis, labai tinkantis siauriems Korėjos keliams. Jo šarvų taip pat neįstengia pramušti pėstininkų šautuvų kulkos net iš penkiasdešimt jardų atstumo. Tai vienas iš naujausių sovietų ginklų, nepraktukuotų paskutiniame kare.

Vyt. Kastytis.

Komunistų pėstininkai daugiausia ginkluoti automatiniais sovietų gamybos šautuvais. Iš dešimt kareivių maždaug aštuoni turi automatus. Tie automatiniai ginklai pasižymi viena nelemta ypatybe — šaudant duoda labai mažą ugnies žybterėjimą. Dėl to būna gana sunku pastebėti gerai užsimaskavusius automatų savininkus, o nežinant iš kur šaudoma, sunkiau ir su pačiais šauliais susidoroti....

Bendrai imant, Korėjos fronte abi pusės stengiasi operuoti senaisiais ginklais, nedemonstruodamos naujų. Aišku, naujų ginklų turi ir sovietai, ir amerikiečiai, bet jų nerodo. Tik bėdos prispirti — amerikiečiai atgabeno savo naująsias "bozzokas", nebeturėdami kitų priemonių tankams sulaikyti. Naujieji ginklai stropiai saugomi ateičiai, kada visame pasaulyje užsiliepsnos ugnis...

Vyt. Kastytis.

Jūra mus vis dar tebešaukia...

II. NETOLIMO GYVENIMO KLAIDOS

Gyvenome 22 metus nepriklausomi ir kontinentališkąjį savo charakterį dar ryškiau įrodėme.

Po penkių nepriklausomo gyvenimo metų, 1923 metais pagaliau atgavome Klaipėdą, įsigijome uostą ir 90 kilometrų (apie 60 mylių) pajūrio juostą. Tapome, taip sakant, ir de facto ir de jure jūros valstybe. Tam paaukojom ir nevienį jaunį gyvybę. Atrodė, kad jau dabar tikrai tauta visu savo veidu atsisuks į jūrą, į vakarus, juo labiau, kad rytuose ir pietuose buvo taip labai susiaurinti mūsų horizontai.

Bet kur tau! Gavę kraštą ypatingomis sąlygomis, net nesugebėjome tinkamos administracijos ten sukurti. Daug metų neturėjome, ir nesirūpinome įsigyti, nė vieno lietuviško laivo; jokio plano, jokios jūros politikos, jokios programos. Nemaža lietuvių suprato, kad ką tai reikia daryti. Rūpinosi, rašė memorandumus, kalbėjo, siūlė — steikime savo tautinį prekybos laivyną. Tačiau šios sugestijos nei vyriausybėje, nei visuomenėje pritarimo nerado. Privatiškas kapitalas, vyriausybei nieko nedarant, nerodė palinkimo eiti į laivininkystės sritį.

Pagaliau 1934 m. rugpiūčio 2 d. Klaipėdoje įvyko tikrai didinga jūrinė manifestacija — Jūros Diena. Iniciatyvos jai surengti ėmėsi Lietuvos Vakarų Sąjunga, prof. Pakšto, buv. gubern. K. Žalkausko ir kitų vadovaujama.

Šių eilučių autoriui, kaip gener. minėtos organizacijos ir Jūros Dienos rengimo komiteto sekretoriui tada teko irgi aktyviai prie to prisidėti. Talkininkavo tada visa eilė kitų organizacijų, ypatingai Vilniui Vaduoti Sąjunga su Dr. A. Juška ir inž. Z. Bačeliu priešaky. Gautas palankus pritarimas vyriausybėje. Visa Lietuva buvo sukelta ant kojų. Plačiai, plakatais, afišomis, per spaudą ir kitais būdais buvo mestas šūkis — "Atsisukime veidu į jūrą!"

Iš visos Lietuvos, net iš Zarasų ir Lazdijų, labai papigintais geležinkeliais suplaukė dešimtys tūkstančių žmonių pajūrin. Atvyko prezidentas ir beveik visa vyriausybė. Ta proga buvo sumušta šampano bonka ir pakrikštytas vienas lietuviškas laivas. Tačiau deja, naujagimis nebuvo prekinis jūros laivas, o tik paprastas jūrinės apsaugos, pasienio policijos motorlaivis.

Entuziazmas buvo labai didelis. Visa Lietuva kurį laiką vien tik apie jūrą ir tekalbėjo. Netrukus, vos mėnesiu vėliau, tokia pat, tik siauresnio masto, Jūros Diena buvo surengta ir Šventosios uosto pajūry. Atrodė, kada, kada, bet jau šį kartą tikrai pasuksime Lietuvos istorijos laikrodį jei ne 100, tai bent 50 metų pirmyn. Atrodė, kad yra pralaužtos visos kliūtys, kurios kliudė mums sujūrėti, kad sutirpo visi ledai, neleidę įsistiprinti jūroje.

Tačiau deja, entuziazmas greit atslūgo. Ir ūkininkas, ir valdininkas, ir ministeris, sugrįžę į savo dirvonus bei kabinetus, užmiršo Baltijos lietuviškąjai jūrai duotą priesaiką.

Dar du metai turėjo praeiti, kol prieita prie lietuviško jūros prekybos laivyno steigimo. Bet koks čia laivynas! Tai tebuvo tik jo labai, labai kukli užuomazga. O visdėlto, geriau negu nieko. Ir tas, kas 136 metais buvo padaryta, padaryta beveik atsitiktinai ir berods vieno, vienintelio žmogaus iniciatyva bei energija. Tuo tautinio Lietuvos laivyno pijonierium tenka laikyti tuometinį Klaipėdos "Maisto — Lietuvos Eksporto" direktorių p. Grudzinską, šiandien vargu bau besantį gyvųjų tarpe arba tebekenčiantį tolimuose rytų plotuose. Šis žmogus pasistatė sau paminklą už plieną tvirtesnį.

Taigi net 13 metų turėjo praeiti nuo Klaipėdos uosto atgavimo iki pirmos kuklios tautinio laivyno užuomazgos 1936 met.

Bendrai, per visą nepriklausomos Lietuvos 22 metų laikotarpį laivininkystės reikalais buvo turbūt mažiausia domėtasi; mažiausia padaryta, negu betkurioj kitoj ūkio šakoj. Per tą laiką nesugebėjome įkurti savos jūrų mokyklos, neturėjome laivų draudimo nei hipotekos, nesukūrėme savos jūrų teisės ir nesudarėme pačių būtiniausių institucijų, be kurių nė viena jūros valstybė, turinti savo uostą ir bent porą po savo vėliava plaukiančių laivų, normaliai apsieiti negali. Mūsų tarptautinė teisinė padėtis, kaipo jūros valstybės, buvo skandalinga. Lietuva nebuvo ratifikavusi ar kita forma prisidėjusi prie pačių pagrindinių tarptautinių konvencijų, k. pv. "Tarptautinės taisyklės laivų susidūrimams ir nelaimėms išvengti jūroje"; "Yorko — Antverpero taisyklės"; "Briuselio konvencija" ir tt.

Tas truputėlis, kas buvo padaryta, atsitiktinai, be jokio iš anksto išdirbto plano, tik pasiryžimo entuziastams beatodairiškai laužiant. Tikra to žodžio prasme — jūros politikos, mes niekada nevedėme ir jos niekada neturėjome.

Rašau tai ne tam, kad save niekinti. Bailiai būtume, jei savo klaidoms ir silpnybėms bijotume pažiūrėti stačiai į veidą. Priešingai, kelkime jas ir nagrinėkime, kad ateity jų nekartotume. Kai kas galima pateisinti apeliuojant į tautos būdą, charakterį, tradicijas. Tačiau, elementariškų klaidų, apsileidimo — niekumet!

III. ATEITIES PERSPEKTYVOS

Bet kokios iš visų tų samprotavimų ir prisiminimų išvados? Ar ateity mūsų tauta galės įsirikiuoti į pažangių, turtingų ir kultūringų jūrinio mentaliteto tautų tarpą, ar mes ir toliau liksime konservatyvia, sėslia, kontinentališka žemdirbių tauta?

Aš nesu pesimistas ir manau, kad išpildę kai kurias sąlygas, mes pajėgsime prisiartinti tokios Ibseno, Grigo, Amundseno tėvynės (taip pat mažos, neskaitlingos tautos) mentalitetui.

Yra jau toks istoriniai sociologinis dėsnis, kad po naikinančių karų, po viską griaunančių revoliucijų ir sukrėtimų, paprastai suklesti labai gyvos kultūrinės bei civilizacinės kūrybos laikotarpis.

Keliolika metų užsitęsusios mūsų tautos nelaimės, kančios, jos naikinimas ir blaškymas labai smarkiai aptirpdys ją kiekybiškai, tačiau iš kitos pusės, ją ir sustiprins kokybiškai, kurybiškai, išplės jos horizontus ir išmokys ją daugybę naujų dalykų, padarys ją universaliai nepalyginamai pajėgesne.

Ypatingai daug išmoks ir daug naujo parsineš į Vakarus nuklydusieji — pirmoj eilė jaunimas. Jau vien tik kelionės jūromis į tolimus kontinentus ir grįžimas iš jų tais pačiais vandens arba oro keliais išlaisvinton tėvynėn, įlies ir praskies mūsų konservatyvų charakterį naujais, kūrybiškais jūrinio mentaliteto tautų pradais.

O jeigu be to dar likimas nebus perdaug šykštus, jeigu jis mums laimingai nusišypsos ir mūsų kovas, žygius ir pastangas apvainikuos užtarnautu laimėjimu atgaunant etnografines Vakarinės Lietuvos žemes — t.y. Mažąją Lietuvą su Karaliaučiaus uostu, tai Lietuvos persikreipimui visu veidu į jūrą, ekonominius, civilizacijos ir kultūros laimėjimus plačios atsivers galimybės.

Šia prasme labai teigiamu reiškiniu tenka vertinti ir mūsų jūrininkų pastangas bei žygius suburtomis išeivių jėgomis įsigyti bent vieną lietuvišką ir lietuvių aptarnaujamą laivą, mūsų visuomenės ir spaudos vis didėjantį susidomėjimą vakarinės Lietuvos likimu, gyva M. Lietuvos Tarybos veikla tremtyje. Pagaliau ir dabartinė chaotiška šiaurinės Rytprūsių dalies būklė, Potsdamo konferencijos susitarimų rezultatas, gali netolimoj ateity mums palankiai pasitarnauti, jeib tik sugebėsime tuo pasinaudoti.

Bent jau tie, kurie šiuo metu randasi už tėvynės ribų, už plačiųjų, mėlynųjų vandenų, nolens volens turės pakeisti savo pasaulėvaizdį, savo orientacijos kryptį. Mes savo Tėvynės prisikėlimą stebėsime ne senu "iš kranto į jūrą", bet nauju "iš jūros į krantą" žvilgsniu. Ir stebėsime ne pasyviai. Stebėsime nuo lietuviško laivo tiltelio, nuo laivo, ant kurio plevėsuos lietuviška trispalvė, kuris veš pirmutinę pagalbą tėvynės laisvės kovotojams, kuris bus prikrautas Lietuvai skirtu mūsų tremty sukrautu kultūriniu ir ekonominiu kraičiu.

Dr. Gr. Valančius.

Amerikiečiai kariai su naujuoju prieštankiniu ginklu "bozooka" Korėjos fronte.

Griežtina kovą su šnipais

Prezidentas Trumanas greitu laiku pasiųs kongresui naują raštą, kuriame bus išdėstytos mintys, siūlančios naujas griežtas priemones, kovoje prieš kraš to viduje veikiančias komunistų jėgas. Rašte būsią pasiūlyta priimti naują įstatymą prieš komunistų špionažą ir sabotažinius veiksmus, nes, anot komentatoriaus Sam Rayburn, ryšium su Korėjos karu, komunistų veikla itin pagyvėjusi.

Gi FBI direktorius, J. Edgar Hoover, įspėjo visuomenę, kad kiekvienas komunistas Jungtinėse Amerikos Valstybėse kartu yra ir Maskvos šnipas ir sabotažininkas.

"Jis gali šiandien vaikštinėti po žmonių butus su "taikos peticija" arba pardavinėti komunistinę literatūrą, tačiau rytoj — tas pats asmuo gali vykdyti sabotažus pramonėje arba atlikti veiksmus kaip šnipas".

Hooveris pabrėžė, kad komunistai JAV būsią pažaboti ir jų veikla padaryta nepavojinga.

Respublikonų partijos atstovas kongrese, Lovre, ragina krašto apsaugos sekretorių Johnson mobilizuoti komunistų partijos narius ir jų pagalbininkus į specialius darbo batalionus. Tuo, esą, būtų užkirstas kelias komunistų pragaištingai propagandai ir jie būtų dvigubai naudingi kraštui: dirbtų naudingą darbą ir nekiršintų visuomenės.

Girdėti samprotavimai, kad JAV komunistams būsią įrengtas specialus rezervatas Louisiana valstijoje.

— HONG KONGAS. — Kom. Kinai pagrobė ant sienos 5 amerikiečius karius.

KAZYS VERŽIKAS.

Kodel nesiseka kariauti?

Kazys Veržikas — Dr. Kazys Sruoga sutiko būti "Tėviškės Žiburių" nuolatiniu korespondentu Chicagoje ir Cicero, Amerikos Jungtinėse Valstybėse, kurios kaip tik šiuo metu žengia į labai aktyvią politinę ir karinę veiklą. Manome, kad p. Veržikas savo informacijom nemažai patarnaus nuolat didėjančiai "Tėviškės Žiburių" skitytojų šeimai. Mums tik labai gaila, kad pirmieji mūsų naujojo bendradarbio straipsniai redakciją pasiekė prieš pat atostogas, kai priešatostoginis numeris buvo jau išspausdintas. Įžvalgaus žurnalisto pastabos betgi per savitę nesuseno, tad spausdiname abu straipsniu kartu, nors rašydamas dabar p. Veržikas gal būtų ir naujų minčių pareiškęs bei naujų niuansų nurodęs. **Redakcija.**

Cicero, Illinois, USA. — Ar sekasi ar nesiseka kariauti — galima bus pasakyti tik kai karas pasibaigs. Laikini laimėjimai ar pralaimėjimai nėra lemiamas dalykas. Svarbu kas bus galutinis nugalėtojas. Tiek dabar galima pasakyti apie Amerikos kovas Korėjoje. Bet gi vienas dalykas gerokai metas į akis. Tam karui nėra tokio entuziazmo, kokio buvo galima tikėtis ir koks yra būtinai reikalingas sėkmingoms kovoms. Šito dalyko apščiai stinga plačiose Amerikos žmonių masėse. Dar mažiau entuziazmo kituose kraštuose kur, atrodė, turėtų būti jo kuodaugiausia. Turiu galvoje Europą ir kaikurias Azijos vietas. Kodėl taip? Čia jau reikalinga prisiminti kai kuriuos faktus.

Štai, 1940 metais Sovietai turėjo, taip sakant, savo žinioje 8 milijonus kvadratinių mylių teritorijos. Dabar gi turi jau 14 milijonų. Žmonių Sovietai turėjo tuo pačiu laiku 194 milijonus, o dabar 830 milijonų. Vadinasi, beveik trečdalis viso pasaulio žmonių jau sovietizuoti. Kur ir kaip Sovietai tuos žmones ir tas teritorijas gavo — visi puikiai žinome. Taip pat puikiai visi suprantame, kad Sovietai, padarę tokią pažangą pasaulio užkariavime, labai sunkiai begali atsilaikyti pagundai tapti pasaulio valdovais. Jiems viena kliūtis beliko — tai galinga Amerika. Reikia ją kaip nors, gražiuoju ar piktuoju, išstumti iš tos vietos. Tada viskas galės eiti pagal planą. Šitą reikalą aiškiai mato pati Amerika. Dar geriau supranta tą Sovietų planą visos Rusų pavergtos tautos ir tos tautos, kurios yra neabejojamos kandidatės į draugiškų sovietiškų respublikų tarpą. Todėl visas pasaulis laukia kaip išganymo kada gi prasidės tos sovietiškos vergijos galas, kad pasaulis pasipriešins ir vieningai stos prieš raudonuosius tironus.

Prasidėjo. Kaip ten bekalbėtume, o faktas yra tas, kad Korėjoje prasidėjo karas tarp Amerikos ir Sovietų. Visi užsimaskavimai ir kitoki žmonių mulkinimai šiuo laku yra neesminis dalykas. Susikibo Amerika su Rusija. O kaip dabar reagavo dar kitas likęs laisvasis pasaulis? Jungtinės Tautos šiaip taip prastūmė rezoliuciją, kad reikia kariauti, kad reikia Amerikai padėti. Įteikė Jungtinių Tautų vėliavą generolui Mac Arthurui ir paprašė jam padėti kas tik gali. Kas gi toliau atsitiko? Ar daug kas šoko į pagalbą? Nelabai. Narsieji Amerikos kariai, keleriopai stipresnio priešo spaudžiami, pradėjo trauktis. Pasigirdo tokių nuomonių (visai ne oficialių ir ne viešų), kad reikėtų nutraukti Marshal plano pagalbą toms tautoms, kurios neina padėti. Pamažu, bet gi pasisiūlijimai padėti pradėjo atsirast.

Iš kur tas nerangumas? Tai, švelniai tariant, slaptosios diplomatijos vaisius. Visi gi puikiai dar atsimena ir ant savo tikro kailio dar ir dabar jaučia, kas atsitiko su tais žmonėmis ir su tomis tautomis, kurios kruvinai kovojo prieš Hitlerį ir prieš patį Staliną. Kas atsitiko su Kinijos tautiniais herojais. Neiakies nemirktelėjus jie buvo paaukoti visuotinos taikos ir gerų su Sovietais santykių labui. Taigi, vargiai ar bus labai nuklysta pasakius, kad pasaulio tutos nelabai nori kariauti už 38 paralelę. Ir nenorės. Paralelės Korėjoje, ar kur kitur tikro pasiryžimo nesukels. Čia reikia kotai kito. O to kito dar nėra ir nesimato.

"Sugrįžk, mažyte..."

Cicero, Illinois, USA — Rusų tauta nuo seniai yra garsi savo talentingais artistais: dramaturgais, baletininkais, dainininkais. Pažymėtina, kad Sovieai šitos tradicijos ne tik nepanaikino, bet visais įmanomais sovietams būdais ją palaiko ir tobulina. Proteguoja raudonuosius artistus ir moka jiems didžiausias Sovietų Rusijoj negirdėtas algas. Dar daugiau. Sovietų diplomatai vis dažniau ir dažniau pasirodo pasauliui kaip dar niekur nematyti "štukoriai". Tai ar nuostabu, kad kitų tautų diplomatai regėdami tokias "štukas", stačiai apstulbsta. Nebežino, ar juoktis, ar verkti čia reikia.

Va, paskutinė Sovietų išdaiga. Rusai labai supyko už tai, kad Jungtinės Tautos nepasisukino išmesti iš savo tarpo narsiausio jų karo talkininko generalissimo Čiangkaišeko ir jo vietoje patupdyti raudoną balvoną. Su jiems įprastu smarkumu rusai nusikeikė, išėjo ir taip trenkė durį, kad dauguma tikrai pamanė, jog Sovietai jau "good buy" — jau nebegrįš. Susijaudinimas visuotinas. Be Sovietų bus negerai, reikia maldauti, kad sugrįžtų. Pats didžiausias bosas, Generalinis sekretorius Trygve Lie apskraidė Washingtoną, Londoną, dar užsiko į Paryžių ir nupiškėjo stačiai į Maskvą, pas patį Juozapą. Vilčių būta nemaža. Mat, dėdė Juozapas labai padėjo, savo laiku, ponui Lie gauti tą neblogą Generalinio sekretoriaus vietą. Ir, aplamai, tas ponas Lie yra nemažas "amžinos taikos" šalininkas. O ir slaptų pasiūlijimų jis vežėsi.

Bet nieko neišėjo. Maskva pasipūtė. Negrįšim ir tiek. Ir tikrąjį atsakymą Maskva įteikė Jungtinių Tautų Organizacijai prie 38 paralelės Korėjoje. Susijaudinimas dar didesnis. Ne vienas už galvos susiėmęs sau vienas pagalvojo: "Ot kad čia dabar būtų Jungtinėse Tautose nors Sovietai ar net tie raudonieji kiniai. Gal jie čia kiek susigėdytų, gal būtų galima jiems dar "ką nors" pasiūlyti ir "išgelbėti taiką". Bet nėra...

Kaip sakoma, žmonės ir prie didžiausių nelaimių pripranta. Taip ir Jungtinių Tautų Organizacija apsiprato su tuo faktu, kad nebėr jų tarpe paties didžiojo taikos čempiono Sovietų Sąjungos. Dar daugiau. Ne tik apsiprato, bet dar ir rezoliucijas pradėjo rašyti. O tos rezoliucijos pamažu darėsi vis drąsesnės. Tiesa, niekur ten Sovietų vardas nebuvo kaip nors nepagarbiai minimas. Bet Sovietai visvien suuodė ten jiems nemalonų kvapą. Nepatiko. Sovietai nusprendė, kad be jų Jungtinių Tautų Organizacijoje nebėra tvarkos. Nebėra kas sutramdo karo kurstytojus, taikos griovėjus ir visokius kapitalistinius agresorius. Reikia grįžti. Ir, va, kai buvo 6 mėnesius maldaujami grįžti, tai pūtėsi ir negrįžo. O dabar gi, nekieno nebeprašomas, vien iš geros širdies ir "prisirišimo prie taikos", tas balandėlis skrenda ir stačiai nutupia į pirmininkaujančiokėdę.

Ką jis ten dabar veiks? Gal jam bus nelabai patogu parodyti savo, Amerikos karių krauju, apšlakstytą snapą?

Man rodos, kad taip nebus. Darbo bus labai daug. Pirmučiausia, išlaisvintoje Korėjoje gal reikės "laisvus rinkimus" padaryti per kuriuos paaiškės, kad korėjiečiai daugiau nieko netrokšta, kaip tik prisiglausti po Maskvos sparneliu. Gal reikės taikos labui generalisimo Čiangkaišeką išmesti. O gal ir karą tarp USA ir Kinijos suorganizuoti.. Korėjos pavyzdys patrauklus taikos mėgėjams. O kiek dar darbų bus vetuojant visokias galimas kapitalistų agresijas Europoje. Bijoti nereikia. Jei jau Sovietai savo noru sugrįžta — tai jie be darbo nebus.

Ekskomunika netikrų dvasininkų

Sovietų satelitų kraštuose jau dažnas reiškinys, kad komunistinė valdžia paskiria bažnytinius dignitorius. Ryšy su tuo paskelbtas šis naujas birželio 29 d. Šv. Susirinkimų Kongregacijos dekretas:

"Katalikų Bažnyčia, būdama įsteigta paties Jėzaus Kristaus, yra tobula bendruomenė su nuosava Hierarchija, kurioje aukščiausioji valdžia priklauso Romos Popiežiui, Apaštalo Petro įpėdiniui. Todėl nė vienas, kuris nėra teisėtai paskirtas ar kanonų autorizuotas, negali kėsintis į bažnytines vietas, bei bažnytinius turtus, nei kitus į šias vietas skirti, bei bažnytinių turtų administravimą pavesti.

Tikrąjį kanonų teisės nuostatą šioje srityje priminė jau pirmoji tiesės regula VI amž.: "Bažnytinės beneficijos negali būti teisėtai priimamos be kanoniško paskyrimo". Tridento gi susirinkimas nutarė: "Tie, kurie tik žmonių nutarimu ar pasaulinės valdžios paskyrimu imasi šių pareigų vykdymo, arba savo nuožiūra jas prisiima, turi būti laikomi ne Bažnyčios tarnais, bet plėšikais ir žmogžudžiais, kurie nėra įėję per duris, (cap. IV. sess. XXIII de reform.). Toliau tas pats Susirinkimas sako: "Jei kas sakytų, kad tie, kurie nėra gavę šventinimų ir nėra skirti bažnytinės vyresnybės, bet iš kitur ateina, yra teisėti žodžio ir Sakramentų tarnai, tebūna atskirtas".

Tuos pačius principus sankcijonavo Kanonų Teisės Kodeksas, skirdamas taip pat bausmes jo nuostatų nesilaikantiems (cfr. cc 2331 paragrf. 2, 2334, 1% —2%; 147 paragrf. 1—2; 332 paragrf. 1; 2394).

Šių pačių švenčiausių nuostatų geresniam užlaikymui ir betkokių prasilenkimų šiam taip svarbiam dalyke išvengimui Jo Šventenybė mūsų Viešpats Pijus XII malonėjo nuspręsti:

Ekskomuniką specialiu būdu Šv. Sosto rezervuotą pačiu faktu užsitraukia:

1. kurie veikia kokiu nors būdu prieš teisėtą bažnytinę vyresnybę, arba kurie stengiasi kaip nors jų valdžią panaikinti;

2. kurie be siuntimo bei skyrimo pagal Kanonų Teisės normas užima pareigas, turtus (beneficijas) arba bažnytinius titulus, bei leidžiasi paskiriami ar tai pasilaiko;

3. kurie tiesioginiai ar netiesioginiai pirmuose dviejuose punktuose nurodytuose nusikaltimuose dalyvauja.

Neatsižvelgiama į visokias priešingas dispozicijas.

Netikras kunigas

Už geležinės uždangos esančius katalikus Vatikanas jau senai yra perspėjęs saugotis, kad į Bažnyčią neįsibrautų kunigais apsimetę komunistų agentai. Šiomis dienomis Vatikanas paskelbė gavęs pirmus padirbtus "dokumentus" tariamo kunigo lenko Stan. Bojan.

— PRAHA. — Čekoslovakų spauda pirmą kartą paskelbė kuo kaltinamas metropolitas arkivyskupas Beran, nuo 1949 m. birželio mėn. tebelaikomas namų arešte. Esą, jis norėjęs suorganizuoti "antivalstybinės resistencijos centrą", norėjęs vykdyti Vatikano politinį planą, kurio tikrasis autorius esąs Trumano įgaliotinis Taylor. Kaip žinia, jis jau yra senai atsistatydinęs ir JAV Vatikane tuo tarpu neturi jokio atstovo.

— LONDONAS. — Atlanto pakto Europos valstybės spiria JAV kaip galima greičiau sudaryti Europos gynimo štabą.

Tautos Fondo atstovybės Kanadoje

VEIKLOS APYSKAITA 1950 M. PIRMAM PUSMEČIUI

BALANSAS 1950 m. Liepos mėn 1 d.

Aktyvas		Pasyvas	
The Montreal City & District Savings Bank	$ 2,188.83	Aukotojai: 1948 m.	$ 132.00
		Aukotojai: 1949 m.	$ 1,228.88
		Aukotojai: 1950 m.	$ 808.91
		The Montreal City & District Savings Bank	$ 19.04
Balansas	$ 2,188.83	Balansas	$ 2,188.83

Pajamos

1948 m.

Gauta aukų per lapkričio mėn.	$ 110,00
" " " gruodžio mėn.	$ 22,00
Viso per 1948 m.	$ 132,00
Saldo 1949 m. sausio mėn. 1 d.	$ 132,00

1949 m.

Gauta aukų per vasario mėn.	$ 45,00
" " " kovo mėn.	$ 636,26
" " " balandžio mėn.	$ 45,00
" " " gegužės mėn.	$ 60,00
" " " liepos mėn.	$ 221,92
" " " spalių mėn.	$ 220,70
Viso per 1949 m.	$ 1,228,88
Procentai	$ 8,52
Viso pajamų 1949 m.	$ 1,237,40
Saldo 1949 m. sausio mėn. 1 d.	$ 132,00
Viso	$ 1,369,40
Saldo 1950 m. sausio mėn. 1 d.	$ 1,369,40

1950 m.

Gauta aukų per vasario mėn.	$ 63,26
" " " kovo mėn.	$ 579,53
" " " balandžio mėn.	$ 100,00
" " " gegužės mėn.	$ 70,00
" " " birželio mėn.	$ 2,00
Viso per I pusmetį	$ 814,79
Procentai	$ 10,52
Viso pajamų per I pusmetį	$ 825,31
Saldo 1950 m. sausio mėn. 1 d.	$ 1,369,40
Viso pajamų	$ 2,194,71

Išlaidos

1950 m.

Išleista per gegužės mėn.	$ 5,88
Viso išlaidų per I pusmetį	$ 5,88
Viso išlaidų	$ 5,88
Viso turėta pajamų	$ 2,194,71
Viso turėta išlaidų	$ 5,88
Saldo 1950 m. liepos mėn. 1 d.	$ 2,188,83

Marija Arlauskaitė
Tautos Fondo Atstovybės
Kanadoje Finansų Tvarkytoja.

Montreal,
1950 m. liepos mėn. 15 d.

Pinigai yra laikomi The Montreal City & Savings Bank Account No 8677. Jie bus išmokami ar pervedami VLIKui nurodžius — pareikalavus.

Aukoms registruoti vedama Kasos pajamų ir Išlaidų knyga. Aukotojams išsiuntinėjami kvitai ir jie skelbiami "Nepriklausomoje Lietuvoje" ir "Tėviškės Žiburiuose".

Į ateitį žvelgiant

Tautos Fondo tikslas yra didelis ir kilnus; šventas kiekvienam lietuviui. Jam aukota nedaug. Tėvynei, kuri mus išauklėjo, išaugino ir davė ištvermės nugalėti daugelį sunkumų svetimuose kraštuose — kiekviena auka nėra didelė. Antra — žinome kiekvienas, kad ji dabar yra be atodairos planingai naikinama nesigailint mūsų brolių ir sesių gyvybių.

Gyvename būsimų didelių įvykių angoje. Gal būt, laisvasis pasaulis, norėdamas ir toliau būti laisvas, turės daug paaukoti. Stiprindami Tautos Fondą stipriname ne tik Lietuvos išlaisvinimui priemones ir tvirtiname likusių brolių laisvės viltis, bet kartu statome pylimą, kuris turės atlaikyti viską naikinančią raudonąją tiraniją.

Mūsų paramos laukia Lietuva, beteisiai, nuolatinės nežinios grėsmės prispausti ir mirčiai vergų darbams į Sibiro taigas ištremti, mūsų broliai ir sesės!

Kreipiant mielų tautiečių, gyvenančių aukštai ekonominiu atžvilgiu stovinčiame krašte, dėmesį, Tautos Fondo Atstovybė Kanadoje laukia pavieniai ir organizuotai Tautos Fondui aukų.

Marija Arlauskaitė
Tautos Fondo Atstovybės
Kanadoje Finansų Tvarkytoja.
Montreal,
1950 m. liepos mėn. 15 d.

PRIE APYSKAITOS

Tautos Fondo Atstovybės Kanadoje Veiklos Apyskaita buvo duota KLCT Seimui 1949 m. kovo mėn. 25 d. su Saldo minėtai dienai $ 478,51.

Per bėgamąjį laikotarpį aukos plaukė nepastoviai. 1949 m. pajamose yra matyti šeši mėnesiai su stambiausia suma $ 220,16, kuri buvo surinkta seimo metu ir pavienė stambiausia auka $10.00 iš A. Palionio, Saskatoon, Sask.

1950 m. stambiausia suma $147.92, kuri buvo surinkta minint Vasario 16-tą Montrealy ir pavienė stambiausia auka $10 iš Z. Kuprėno, Toronto, Ont.

Priaugo procentų $ 19,04.

Visos išlaidos ribojasi suma $ 5.88 — raštinės medžiagai ir pašto ženklams.

Pagal apytikrį lietuvių skaičių Kanadoje, iš bendros sumos paaukotos Tautos Fondui, kiekvienam tenka — $ 0,15.

Atstovybės Pajamų ir Išlaidų knygoje nematyti daug vietovių, kuriose gyvena didesnis lietuvių skaičius. Jų tarpe, išskyrus pavienius kelis, nematyti antrosios didumu Kanadoje lietuvių kolonijos — Toronto, Ont.

Didelė ir nuoširdi padėka priklauso aukotojusiems Tautos Fondui. Tačiau pajamų telkimas, sulyginus su lietuvių skaičiumi yra permažas.

Bendra apžvalga

Tautos Fondas yra finansų telkimas kovai už laisvą, nepriklausomą demokratinę Lietuvą. Jis veikia prie Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto.

VLIKo instrukcijoje pasaulio lietuvių organizacijoms sakoma, "kad, atsižvelgiant į būtiną reikalą patikrinti veiklai už Lietuvos išlaisvinimą lėšas, laikantis dėsnio, kad kiekvieno lietuvio, kur jis bebūtų, yra moralinė pareiga prisidėti prie tų lėšų sutelkimo, VLIKas kviečia visus apsidėti pastoviomis įmokomis tautos laisvės reikalui.

Finansų Tvarkytojo prof. J. Kaminsko raštu prisiųstai Tautos Fondo instrukcijai KLCT pilnai pritarė ir 1948 m. rugsėjo mėn. 16 d. nutarė įsteigti Kanadoje Tautos Fondo Atstovybę, išrinkdami L. Girinį ir M. Arlauskaitę.

Finansus tvarkyti pavedė M. Arlauskaitei ir jos namus — 6642 3rd Avenue Rosemount, Montreal, P. Que., Canada — numatė laikyti Tautos Fondo atstovybės Kanadoje bustine.

Nuo Tautos Fondo įsteigimo dienos iki dabar atstovybė rišasi glaudžiai bendradarbiaudama su VLIKu ir lietuvių organizacijomis Kanadoje.

Finansai yra telkiami Kanadoje priimta aukų rinkimo tvarka.

Kaip begyvena klaipėdiečiai

Mano senas pažįstamas turėjo retą laimę šią žiemą ištrūkti iš Stalino rojaus ir atsidurti vakarų zonose. Nors ir neturėjau progos su juo pakalbėti žodžiu, jam parašiau laišką ir pastačiau eilę klausimų, į kuriuos jis gana nuodugniai atsakė. Jo turinį paduodu "T.Ž." skaitytojų žiniai.

Kaip atrodo žemės ūkis Klaipėdos krašte?

Bolševikinė žemės reforma jau visur pravesta. Dvarai ir stambesnieji ūkiai paversti sovchozais, juos visus tvarko rusų militarinė valdžia. Kaimiečių žemės sujungtos į kolchozus, buvusieji savininkai daugumoj dirba jų žemėje bolševikiniais baudžiauninkais. Sukolektyvinimas pravestas ne tuojau; iš pradžių savininkams buvo palikta dar po 5 hektarus žemės. Dabar viskas paimta. Kai kuriuos savininkus nepriėmė į kolchozus, jie buvo kandidatais į Sibirą. Jie ten ir beveik be išimties išvežti. Ir mane nepriėmė į kolchozą, nors mano smėlėta žemė tesudarė vos 60 hektarų.

Slaptai sužinojau apie mano numatytą išvežimą. NKVD policijai artinantis apie tai man pranešė geri kaimynai ir man pasisekė išbėgti į mišką. Nors rusai visą apylinkę ligi sutemos perieškojo, bet manęs nesurado. Gyvenau slaptai pas gimines ir gerus pažįstamus apie 6 mėnesius, kol galiausiai turėjau progos iš čia išvykti. Kaip — nepasakysiu.

Didieji išvežimai į Sibirą vyko 1948 m. Ir pernai buvo žymesnių deportavimų. Pavienių išvežimų vyksta nuolatai, bet didesnių transportų ligi šio pavasario nebuvo, kaip man dabar pranešta.

Kaip jaučiasi Lietuvon repatrijavę asmenys?

Bendrai mažai tesugrįžo kraštan pabėgėlių iš vakarų Vokietijos. Didesniais skaičiais parvyko 1947 m. pavasarį. Jie buvo paveikti rusų propagandos ir tuo metu gyvenimas dar nebuvo visiškai subolševikintas, nors prasimaitinimas buvo gana sunkus. Iš vienos pusės jie patenkinti, kad sugrįžo pas namiškius, o iš kitos pusės baisiai apsivylė esama tvarka. Dėlto retas ir terašė savo draugams ir pažįstamiems į Vokietiją. Blogo negalėjo rašyti, o meluoti nenorėjo.

Ar daug sunaikinta karo metu?

Klaipėdos apylinkėj buvo sunaikinti ištisi kaimai ir skaičius dvarų, nes ten vyko smarkios kovos. Taip pat daug buvo sugriauta prie Priekulės — Kintų plento, nes ten traukėsi dalis vokiečių kariuomenės ir norėdama pasiekti Minijos kaimą, buvo smarkiai apšaudoma rusų. Stiprios kovos vyko pas Kiškius, Paurus, Blymačius, Ogelius, Kintus ir Žaukus. Čia priskaitoma daug sunaikinimų. Tik atskiri nameliai liko Pamariškiuose, Kintų kaimo dalis prie marių.

Ir Kintų giria smarkiai nukentėjo nuo karo veiksmų. Vokiečiai buvo pasislėpę girioje ir čia rusų buvo apšaudomi. Žiemos metais miškai buvo smarkiai iškertami ir medžiai vežami į lentpiūves ir po to išvežami geležinkeliais. Visi kirtimai daromi be plano ir niekas nebemano miškus atsodinti. Tikra rusiška tvarka. Dideli iškirtimai daromi ir Juodkrantės ir Nidos giriose. Daug miško rusų kariuomenė sunaudojo ugniakurui, nes tik dabar kariuomenė pradėjo gauti anglių.

Ar varžomas susisiekimas Lietuvoje?

Į Kauną ir Vilnių galima važiuoti be jokių suvaržymų, jeigu keleivis turi pakankamai pinigų. Apie jokį draudimą keliauti negirdėjau. Paskutiniais metais ėjo traukinys iš Rygos į Karaliaučių ir sekančią dieną atgal. Taip pat ėjo traukiniai tarp Klaipėdos ir Tilžės. Ligi 1949 m. civiliniai žmonės galėjo vykti pro Tilžę į Rytų Prūsiją. Dabar reikalaujamas liudymas iš kurio matomas kelionės tikslas. Rytų Prūsijos šiaurinėj dalyj neberandama jokių vokiečių, ar jie išvežti į Vokietiją arba patalpinti lageriuose. Karaliaučius dabar Kaliningrad vadinams, yr negyvas miestas. Tą aš pats mačiau, kai kartą ten buvau nuvažiavęs. Didžiausia miesto dalis sugriauta ir gyventojų labai mažai. Tilžėje taip pat daug sunaikinta. Pav. Stolbeko gatvė prie Nemuno visiškai išdegusi. Nemuno tiltai pas Tilžę jau atstatyti. Matoma jau ir kai kurių automobilių bet ne tokių gražių limuzinų, kaip vakarų zonose. Su klaipėdiškiu pasu galima nekliudomai vykti į Tilžės turgų ir atgal. Nesu girdėjęs, kad tuo keliu kas nors būtų išvažiavęs į Vokietiją. Berods 1947 m. tuo keliu pabėgo keli vokiečių kareiviai — belaisviai. Bet atrodo, kad dabartiniu metu per rusų — lenkų sieną niekas negali slaptai pereiti.

Ar rusai dabartiniu metu daro kokių nors sustiprinimų Lietuvoje arba kaimynystėje?

Smiltynė ir Juodkrantė yra už draustį civiliniams gyventojams Kas ten daroma nežinoma, galima tik spėlioti. Klaipėdos uostas yra užtvertas aukšta tvora ir saugomas sargybinių.

Kaip yra su žvejyba Kuršių marėse?

Kuršių marėse tik mažu mastu težvejojama, nes žmonių mažai, pajamos mažos, o tinklai labai brangūs. Sakoma, kad Nidoj dar gyvena žvejų. Turguose žuvų neparduodama, kaip prieškariniuose laikuose. nes jos turi būti atiduodamos valdiškoms užpirkimo vietoms. O iš šitų taip vadinamų kooperatyvų žmonės perka žuvį. Privatinių krautuvių nėra. Viskas priklauso valstybei—ir žmonės. Ji su jais daro ką nori ir juos veža kur ji nori. Asmeninio noro ir laisvės jausmo sovietuose nebėra.

Kaip atrodo dabar kolektyvinis žemės ūkis?

Trobesiai, nors juose ir tegyventų senieji savininkai, neberemontuojami, nes savininkai neturi tam pinigų o be to lengvai gali papulti į nemalonę pas vietinius komunistus, kaip buvusieji buožės Karo pabaigoje daug tuščių ūkių užėmė žmonės iš Didžiosios Lietuvos. Jie taip pat nieko nedaro. Daug nereikalingų trobesių nugriaunami ir sukūrenami. Nuo ūkių, kurie visą laiką buvo be šeimininko, dažniausiai nei pėdsako. Trobesiai nugriauti ir sukūrenti. Jeigu savininkas dabar sugrįžtų, jis savo ūkio nei pėdsako neberastų. Rusai sovchozuose ir kolchozų vadovybės taip pat nedaro jokių pagerinimų; tai trūksta medžiagos, tai trūksta pinigų arba darbo jėgos. Be to, ūkiui vadovauja asmenys, komunistai, užsiima pirmoj eilėj partijos, bet ne ūkio reikalais.

Buvę ūkių savininkai — kolchozininkai turi saugotis per daug rūpintis kolchozų reikalais, kad nebūtų įtariami senais buržuaziniais palinkimais. Kolchozai, kurie valdomi mažiau aistringų komunistų, kartais geriau laikosi, bet jie gana greit gauna naują komunistinę vadovybę, nes tuo atveju netrūksta politinių intrigų.

Kolchozininkai gali turėti kelis margus žemės ir be to gali laikytis bičių. Kas šitą šaką gerai nusimano, turi papildomai maisto priedą. Grįžtant prie trobesių mačiau vieną namą Priekulės apylinkėj, kuriame gyveno rusai. Žiemos metu ugniakurui jie buvo nuardę stogą, o vėliau apdėję šiaudais, kad neįlytų. Tokių vaizdų yra dažnai matyti.

Bendrai krašto vaizdas vis blogėja. Pavyzdžiui Šilutėj karo metu buvo mažai sugriauta. Didieji sunaikinimai įvyko po

Trobesiai, nors juose ir tebekrašto užėmimo. Krautuvės bubutų išvežė baldus, geliausiai išėmė langus ir duris. Vėliau buvo ardomi ir kaikurie trobesiai. Prie šito daug prisidėjo ir iš ietuvos atvykę asmens, kurie atsisėdo neužimtuose ūkiuose. Jų skaičius buvo žymus. Dabar, pravedus visišką sukolektyvinimą, daugelis atvykusiųjų vėl grįžta į ietuvą, nes nenori vergauti kolchozuose.

(Bus daugiau)

Sekime pavyzdį

Yra ištikrųjų staigmena atidarius laišką, rasti pašto orderį keturių šimtų penkių dešimtų dolerių sumai. Skubu žiūrėti iš kur tokia gausi auka Tautos Fondui? Nuo Kanados Lietuvių Bendruomenės Sudburio apylinkės Valdybos, kuri surinko tą gražią sumą vajaus proga.

Nuoširdų ir tikrą lietuvišką ačiū tariu gerbiamiems Lietuviams už atjautimą mūsų Tautos skuboto reikalo. Prie progos prašau kitur gyvenančių tautiečių, susirūpinti šiuo reikalu, sekite pavyzdį, darydami vajus ar įvairius parengimus, kad tik sukeltume didesnę sumą pinigų.

KLB Sudburio Apylinkės aukojusių Tautos Fondui, sąrašas:

Po $10: V. Aglinskas, A. Bruškevičius, J. Kriaučiūnas, M. Meškauskas, K. Rimkevičius, V. Skilandžiūnas.

Po $7.—: K. Šereiva.

Po $6.—: R. Maldūnas.

Po $5.—: V. Agurkis, V. Bačinskas, A. Baltrušis, A. Barkauskas, J. Beržinskas, I. Česnaitė, J. Č., S. Č., K. Daunys, J. Dėdinas, V. Deveikis, A. Gaigalas, Z. Gasiūnas, V. Giedrikas, A. Gricius, V. Grinius, P. Gurklys, J. Indriulaitienė, B. J., Z. J., S. J., A. Jasiūnas, J. Jasinskas, R. Jurgulis, P. Jutelis, A. Juozaitis, P. Kapočiūnas, A. Kiškis, J. Kibickas, J. Kriaučeliūnas, V. Kriaučeliūnas, P. Kraujelis, L. Kulnys, V. Kuzma, A. Lapienis, S. Liaudinskas, A. Laucius, P. Liutkus, A. Lukošius, P. Mikštas, J. Petrėnas, V. Petrovas, L. Razgaitis, J. Rimkus, K. Sagaitis, E. Sakalauskas, P. Semežys, A. Semežys, Vl. Skilandžiūnas, P. Skilandžiūnas, J. Skilandžiūnas, V. Skripkus, V. Staškevičius, P. Sniegaitis, P. Šipelis, S. Šlakaitis, Ed. Steponavičius, S. Tolvaiša, P. Urmelis, J. Vaičeliūnas, E. Varienė, V. Vizmantas, A. Zlatkus, M. Žemaitis, A. Žilėnas, V. Žižys, K. Žukauskas.

Po $3.—: Paulaitis, G. Sadauskaitė.

Po $2.—: R. Bagdonas, J. Dženkaitis, J. Garšva, M. Gležnys — Glen, M. A. Mikštai, B. Mulevičius, K. Ožalas, J. Paulaitis, Poderis, G. Petienienė, A. Ručkulytė, J. Šimkus, J. Švyokas, J. Stankevičius, M. Striškienė. F. Tiknius.

Po $1.—: S. Kekštas, J. Juknevičius, V. Povilaitis.

Po $0.50: P. Gabrėnas, J. Lubis.

Viso $ 450.—.

Iš Montrealio aukavo Bronius Mozuras $10.00.

Nuoširdus ačiū visiems.

Marija Arlauskaitė.

PAIEŠKOJIMAI

Jono Žmidzevičiaus ieško giminaitė Hasenbeinienė — Kvedaravičiūtė, Marcelė, duktė Aleksandro ir Katrės Rakauskaitės, gim. Eigerdonių km., Alytaus apskrity. Rašyti: (23) Wehnen, Post Ofen, bei Oldenburg, Germany, Britische Zone.

— **Vanda Konstavičius** į Kanadą atvykusi prieš 9 mėn., gyvenusi su vyru ir sūnumi Erlangene, ieškoma kartu gyvenusios estų šeimos: Sain, c.o. Hanin, RD 2 Ford Road, Box 303, Lakewood, N. Jersey, USA.

SKELBKITĖS
"TĖVIŠKĖS ŽIBURIUOSE"

IŠ ANAPUS

Kas dar veikia

Iš bolševikinės spaudos sužinome, kad Žemės Ū. Instituto veterinarijos stoties direktorius yra Ralys, kuris parašęs "leidinį" apie raudonligę. Ten dirbąs ir Lukoševičius.

Kriaučiūnas vadovavęs ekspedicijai tirti Kupiškio (Šepetos?) durpes. Esą, "tyrimas doromas siekiant nustatyti tokią durpių rūšį, kuri duotų aukščiausio kaloringumo dujas" miestams gazifikuoti. Tarytum durpes galima būtų pakeisti. Jei jau rašot, tai nors išsireikšti mokėkit — ieškoma, kurių durpynų durpės tam tiktų.

Blažys (turbūt, vilnietis inžinierius, vedęs odų fabriką dar lenkų okupacijoje) suradęs naują odos gerbavimo būdą.

Inž. Taujenis, inž. V. Briedelis, inž. Linkaitis ir Heleris minimi kaip dirbą energetikos srityje. Ta pačia proga minimi dar jaunesni žmonės: L. Mindauga. Macevičius (vyr. dėstytojas), V. Petrusevičius, L. Kaulakis.

Dailininkas St. Žukas bus jau miręs, nes pranešant apie jo darbų parodą sakoma, kad surasta nežinomų kūrinių.

— PARYŽIUS. LAIC — Liepos 11 d. išeina naujas leidinys prancūzų kalba "La situation de l'Eglise Catholique en Lithuanie". Brošiūroje apžvelgiama katalikų bažnyčios būklė nuo 1940 metų.

PR. KOZULIS

DAKTARAS IR ŽMONĖS

(Tęsinys iš praeito numerio)

— Pagulėsiu vieną kitą dieną ir praeis . . . Matyt, būsiu peršalusi, bebraidydama laukais, — guodėsi ji man vis labiau kimstančiu balsu.

Aš supratau, kad Laimutės padėtis labai rimta. Prabudėjau iki pusiaunakčio, kol ji užmigo, paskui pats nuvirtau ant sofos ir pabudau tik auštant. Atrodė, kad Laimutė miega. Pridėjau ranką prie kaktos ir ji atmerkė akis.

— Jau tu išeini . . . Viešpatie, aš ir vėl lieku viena, — ji kalbėjo jau tik pašnabždom.

— Ne, Laimute, aš tavęs nepaliksiu. Atvešiu daktarą ir tu vėl būsi sveika.

— Dar neskubėk. Ir sudiev pasakyti būtum pamiršęs, — sulaikė ji mane už rankos.

Aš pasilenkiau ir, lyg niekur nieko, pabučiavau ją į degančias lūpas. Iš užmerktų akių ištryško po didelę ašarą, kurios, spindėdamos pilkoje apsiniaukusio ryto prieblandoje, subyrėjo į šilko pagalvėlę.

Toks begalinis gailestis suspaudė mano krūtinę, kad ištariau nejučiom, lyg tai būtų ne aš, bet kitas kas diktavęs:

— Laimute, brangioji, nors tavo vardas Laima, bet aš matau, kokia tu nelaiminga ir viena šiame tolimam Lietuvos užkampy. Tik tu būk rami — aš tavęs neapleisiu niekados, niekados . . . Nepaliksiu vienos, kad tau ir kažin kas grūmotų.

Ji smarkiai suspaudė ranką ir dar arčiau pritraukė mane prie savęs. Aš aiškiai girdėjau jos tylų šnabždesį:

— O ką tu žinai apie mano laimę? Galbūt aš kaip tik dabar esu laimingiausia . . . Dabar — kaip dar niekados . . .

Juliaus neradau namie, jis tik prieš pusvalandį išvažiavęs

Recenzijos

K. Grigaitytės "Paslaptis"

Kotryna Grigaitytė, Paslaptis, Lyrika. Išleido Venta. Iliustravo V. K. Jonynas. 77 pusl. Kaina DM 3. Bielefeld.

"Paslaptis" yra tęsinys pirmojo K. Grigaitytės eil. rinkinio "Akys pro vėduoklę". Ir čia išlaikoma aiški senoji romantiškoji kryptis ir lengva, žaisminga eil. forma. Tiktai maža dalis eilėraščių primena, kad tai jau esama nebe anų laisvųjų dienų meto.

Šio rinkinio lyrikos pobūdį teisingiausiai nusako autorės žodžiai:

Ir paklydo jaunos dienos
melsvų akių plotuos.
Tiesias, tiesias mano kelias
tarp sapnų miglotų...
(Mano kelias, 9 pusl.)

Ilgesys jaunų dienų, žmogaus ir žydinčios žemės yra variklis skatinąs autorę į kelionę per laukus ir pievas "tarp sapnų miglotų". O tose pievose, kaip taisyklė, visada esti perteklius žiedų, kurie dideliais kiekiais puošia Grigaitytės eiles.

Skyriuose "Gegužės vėjas" ir "Mano balandžiai" vyrauja gamtos, egoistiniai ir erotiniai motyvai. Todėl šių skyrių eilės yra, gal būt, lyriškiausios ir grakščiausios, o kai kurie eilėraščiai (Pro kaimo ulytėlę, Ar sugrįš jis, Mylimas atjojo, Motinai) sukurti liaudies dainų stiliuje.

Paskutiniojo skyriaus "Į rytus ir į vakarus" eilėraščiuose randame šių laikų tragedijos atspindžių. Patrijotiniai — religiniai eilėraščiai užpildo beveik visą skyrių ir kai kuriuose (Partizano mirtis, Partizanui, Kazimierai Šventasis) poetė praranda sau būdingąjį poetinį minties ir žodžio grakštumą ir liaudies dainų skambumą ir, sakytum, kaip gera pilietė daro tai, kas tuo metu darytina. Štai ryškesnis iširusios sintaksės ir Grigaitytei svetimos retorikos pav.:

Kazimierai Šventasis,
mes laisvės meldžiam vis.
Prie karsto Tavo ištūdi
šiandien ir mūs Vytis.
(Kazimierai Šventasis 70 pusl.)

Tačiau kur poetė tarnauja savo poetinei idėjai ir tėvynės ilgesį jungia su gamta į spalvingą ir skambų derinį, užtinkame šaunių posmų kaip šis:

Valdovo sostą nors žadėtų,
Žinau neliksi tu čionai.
Ten šaukia upių akmenėliai
ir gimto lizdo pelenai.

P. K.

Algimantas Pagėgis, Elegijos, Sūduva, Chicago, Ill., 1950 m., aplankas dail. J. Pautieniaus, 48 puslapių.

Labai nejauku žiūrėt į verkiantį žmogų. Ypatingai, kada verksmo priežastis yra tokia didelė ir skaudi kaip — tėvynės praradimas, ir kada padėt tam gailiaverksniui nieko negali, nes ir pats toks pat ubagas esi. Gerai, jeigu tas verkia tikrai graudžiai, tai galima būtų į tą raudą įsijungt ir tąsyk jis būtų, kaip Dovydas virkdęs Izraelį, bet jeigu toji aimana tėra tik įprastinė, bekraujė ir išsikvėpusi maniera, gali, žmogus, pagalvoti: kuo aš tau nusikaltęs, kad man primeti savąjį liūdesį, kada ir manasis gal nedaug temažesnis.

Tas priekaištas primestinas daugeliui Pagėgio patrijotinių raudų. Argi rasime bent kokią poezijos grožio paslaptį tokiuose posmuose:

O būtumėm Tave, kaip
kūdikiai apgynę:
iš sniego pastatytume
aukštas pilis.
Prikeltumėm iš dulkių
Gediminą,
kad laisvėje sroventų Vilnelė
ir Neris!
(Tave atsimenu, 8pusl.)

Kada pabaigsiu tremtinio
nedalią,
ir jus išvysiu realybėj, ne
sapne?
(Laukai, 9 pusl.)

Penki pavasariai atėjo ir
nuėjo:
ir nei vienam pavasary
neatėjai, tėvyne, Tu.
(Daug kartų, 17 pusl.)

Paskutinysis dviejų eilučių skundas stebina mus autoriaus užgaidų keistumu: jeigu tėvynė pradėtų vaikščioti po pasaulį taip, kaip žmonės — tikrai mes jos niekad neberastumėm.

Daugely vietų autorius skaitytoją įpainioja į tokius žodžių raizginius, kokių žiauriausioje prozoje nerastume: "... lyg devynių dangaus auksinių saulių pasaka" ... "... baisi ne žodžiais, tik darbais išreiškiama mintis". "Mes einame atsinešti sau galėjimą gyventi"...

Tokiomis negerovėmis yra pertekusi visa Pagėgio patrijotinė lyrika.

Eil. "Šešėliai ir meilė", kuris skirtinas prie erotinių, yra vienintelis šios rūšies ir atskleidžia savotišką autoriaus žvilgsnį į meilę.

Dažnai išjojame narsiais
kareiviais
į žūtbūtinę kovą su gyvais
žmonėmis,
bet dar dažniau, mes
pasivertę vėju,
pabarškiname rudenį į
mylimos duris.

Kada kiekvieno žmogaus gyvenime meilė yra jo žmogiškosios būties šviesus papildymas, teikiantis jėgos ir veržlumo prasmingai egzistencijai, Pagėgis pasitenkina pabarškinęs į "mylimos duris". Toliau jis aiškina:

Ir rudenį tik žaidžiam meilę,
kai jūs — kovojate ir mirštate
už ją (34 pusl.)

Nežinau kito tokio poeto, kuris taip be aistros ir šviesos būtų žvelgęs į moterį.

Yra knygoje ir kitokių eilėraščių, kuriuos galima pavadinti eleginėmis miniatūromis, prabylančiomis tokiu tikru ir giliu liūdesiu:

Kas einate iš žemės, eikit
rudenį,
kad jūs galėtumėt įminti
paskutines pėdas
į arimą,
šąlantį ir liūdintį.
Kas einate iš žemės rudenį,
giliai įminkite paskutines
pėdas
ir praradimo liūdesį.
(Einantiems iš žemės, 22 pusl.)

Tolygiai elegiškas ir poetingas yra: "Ar aš galiu?", ir dar kiti kaip: "Kasdieninė duona", "Gluosniai", "Skausmas", "Ar išdrįsi".

Gaila, kad tų žavingųjų gabalėlių taip negausu. Kad gi jų būtų daugiau, daug smagesnė kalba būtų ir apie visą knygą.

P. K.

VYT. KASTYTIS

AUKSAKASIAI PO ŽEME

Jų akyse tiek daug dangaus —
Gilaus ir mėlyno jų tėviškės dangaus.
Jų akyse — linų žiedai ir lieknos rugiagėlės
Ir tylūs žemės paliktos nuvargę ežerai.

Juodi ir rūstūs akmenų skliautai
Norėtų žvilgsnio tolumas uždraust
Ir spausti jiems sunkia našta
Įskaudusius pečius: užgriūt ant jų
Ir užgęsinti ilgesį dangaus.

Juodi ir rūstūs akmenų skliautai
Be saulės spindulių, be rytmečio šviesos,
Be vieversėlio plazdančios dainos —
Juodi ir rūstūs akmenų skliautai —
Juos slegiantis akmens dangus...

Iš knygų ir kultūros pasaulio

Šv. Pranciškaus Varpelis, rugpiūčio mėn., Nr. 8, 225-256 psl. Rašo: Vysk. V. Brizgys, Moterystės nesuardomumas; M. Vaitkus, Trys pasimatymai; T. V. Gidžiūnas, OFM, Parcinkulės atlaidai, Kun. L. Gižinskas, Ten, kur gyveno šv. Brolis Konradas; be to, H. Nagio eil., Katalikų pasaulio ir bendroji apžvalga.

Laiškai lietuviams, 1950 m. liepos mėn. Vol. I, No 6, 73-88 psl. Rašoma apie naująjį šventąjį Dominyką Savio; K. Vabalniškis, Mamyte, pagalvok ir Tu; skyr. Prie šeimos židinio rašoma šeimų augimo klausimu — P. Daugintis, S.J.; Jaunimui rašoma: "Šoksime ar ne?". Toliau apie mendelizmą — J. Venckus, S.J. Paskutiniai 3 psl. užpildyti atsakymais į klausimus.

Moterų Dirva. Liepa 1950, Nr. 7, 24 psl.

Eglutė, 1950 m. birželis — liepa, Nr. 6-7, 161-192 psl. Daug iliustracijų. Turinys, kaip visada, įvairus ir įdomus.

John Gibon, žinomas keliautojas ir daugelio knygų autorius, paskelbė knygą "Keepers of the Baltic Gates", kurioje daug ir gražiai rašoma ir apie Lietuvą.

Maldaknygių cenzūra

Rumunijos kulto ministeris išleido potvarkį, reikalaujantį visas naujai leidžiamas maldaknyges patiekti valdžios cenzūrai. Iš patiektųjų maldaknygių kaikurios maldos buvo išbrauktos kaip "perdaug imperialistinio turinio".

Robert Gordon Anderson, garsusis amerikiečių rašytojas, kurio raštai yra išversti į visas pasaulio kalbas, paskutiniu laiku atsivertė į katalikų tikėjimą.

Leidykla "Venta", likvidavus Schwaeb. Gmuend stovyklą persikėlė į Heilbroną kartu su didele dalimi lietuvių tremtinių.

Kun. Vyt. Balčiūnas, Šv. Kazimiero Kolegijos Dvasios Tėvas, liepos 30 d. iš Romos išvyko į Paryžių, iš kur vyks į Anecy, kur tęs pradėtą asketinę studiją apie Šv. Pranciškų Salezietį.

Faustas Kirša, dabar gyvenąs Bostone, yra paruošęs savo poezijos rinkinį, kurį išleis kun. P. Juras.

Rašytojai Dovydėnas ir Petrėnas, kaip rašo "Vienybė", iš Lietuvių Kelio" redakcijos pasitraukę.

Veronika Adomavičiūtė, Lietuvos valst. baleto teatro artistė, dalyvavusi daugelyje baleto pasirodymų tremtyje, vos prieš porą mėn. atvykusi į JAV, rugpiūčio 6 d. netikėtai mirė Worcesteryje, Mass.

Lietuvaitė gavo aukso medalį

Š.m. liepos 25 d. Londono, Ont., dienraštis "Free Press" rytinėj ir vakarinėj laidoj įdėjo sąrašą baigusiųjų "The Western Ontario Conservatory of Music". Jų tarpe yra ir viena lietuvaitė — Angelika Matukaitė.

Jau nuo pat mažens ji pamilo ir parodė didelius gabumus muzikai. Šalia privačių pamokų lankė Kauno Muzikos Konservatoriją. Būdama tremtyje Vokietijoje jauna pianistė nepalūžo ir savo pamėgto meno neapleido. Miuncheno Muzikos Akademijoje mokėsi pas pasaulinio masto prof. muzikus, kurie matydami jaunos pianistės gabumus nepagailėjo jai perduoti pačio geriausio ką jie turėjo, o jauna pianistė sugebėjo visa tai pasisavinti.

1948 m. lapkričio mėn. su savo tėveliais atvyko į Kanadą ir apsistojo Londone. Čia jaunoji pianistė tęsia toliau studijas "The Western Ontario Conservatory of Music" neatsižvelgdama į labai sunkias pragyvenimo sąlygas.

Š.m. liepos mėn. išlaikė baigiamuosius egzaminus, gaudama aukso medalį.

Gal neapsiriksiu sakydamas, jog iš tremtinių lietuvaičių pirmoji baigusi studijas su tokiu geru pažymiu.

Linkėtina mūsų jaunai pianistei ir toliau šioje srityje tobulintis ir garsinti mūsų lietuvišką vardą šiame kontinente. R.

J. Pilsudskio testamentas

Apie J. Pilsudskio tariamą politinį testamentą lenkų spaudoje būdavo dažnai užsimenama ir kalbama apie jo valią, apie raginimus bei perspėjimus lenkų tautai. Dažnai jo valią minėdavo savo straipsniuose įvairūs nacionalistiniai publicistai, bet pats testamentas plačiajai visuomenei buvo vis nežinomas. Testamentas buvo nepaskelbtas. Tik š.m. gegužės mėn. Nr. Paryžiuje leidžiamas lenkų žurnalas "Kultura", Nr. 5 (31), šią "paskutiniąją Pilsudskio valią" pagaliau išspausdino.

Pasirodo, kad Pilsudskis jokio politinio testamento nepaliko. Jo "paskutinioji valia" yra ant paprasto įstaiginio lapo maršalo ranka, jau sunkiai valdoma, atrodo, ne ant stalo, bet lovoje rašytas dokumentas, be jokios datos. Jokių politinių dalykų ten nėra. Jis liečia grynai asmeniškus reikalus ir, kaip rodo vėliau pieštuku padarytas prierašas, skirtas "staigios mirties atvejui".

"Testamente" rašoma: Jei jį panorėsią palaidoti Vavely t.y. Krokuvoje, telaidoją, bet širdį tepalaidoją Vilniuje, kur gulį jo kariai, kurie tą miestą jam padovanoję 1919 m. balandyje, O antkapy turį būti iškalti jo cituojami Bieniovskio žodžiai, atitinką jo gyvenimą. Tas ketureilis sako, kad, turėdamas laisvą pasirinkimą, pasirinkęs aro lizdą kalnų uolose, bet ne namus, galėdamas miegoti prie perkūnijos raudonų žarų ir aidint šile šėtonų dejonėms.

Jis prašąs pargabenti į Vilnių ir savo motinos palaikus iš Sugintų (Ukmergės apskr.), kad išdidi širdis galėtų ilsėtis prie kojų išdidžios motinos, jį išauklėjusios tai rolei, kurią jis atlikęs. Motina turinti būti palaidota su kariška garbe ir patrankoms drebinant Vilniaus langus. Ant jos antkapio reikią iškalti Slowackio žodžius iš "Wacława" XXVI giesmės: "Žinai, kad išdidūs, deja, negali sekti tais pat keliais".

Tikras Pabaltijo dabarties vaizdas

Toronto "Globe and Mail" ir Londono "Observer" rugpiūčio 8 d. išspausdino K. Smogorzewskio straipsnį: "The Fate or the Annexed Baltic States", parašytą tų respublikų įjungimo į Sovietų Sąjungą 10 metų sukakties proga. Tai nepaprastai taiklus ir puikiai padėtį apibūdinąs straipsnis.

Aptaręs tų kraštų nepriklausomybės panaikinimą, autorius tiksliai apibūdina ūkinį sunąikinimą bei suskurdimą, toliau aptaria deportacijas — 1941, 1945-6, 1947-8 ir 1949. Primines kitus karo meto nuostolius, autorius teigia, kad dabar Estija gyventojų beturinti 802.250, Latvija — 1.571.250, o Lietuva — 1.869.000, nors 1950 m. kovo mėn. bolševikų statistika joms skyrė 1.200.000, 2.100.000 ir 3.000.000 gyventojų. Toliau nurodoma, kad visa valdžia tuose kraštuose dabar yra rusų rankose (išvardina pavardes premjierų pavaduotojų saugumo ministerių ir partijos sekretorių), o pabaigoje primena sovietizaciją per kolchozus ir surusinimą mokyklų. Kondensuotas instruktyvus straipsnis duoda tikrai daug medžiagos, įdomios net mums patiems. Tenykščių santykių neišklek nepažįstantiems ta medžiaga gal net perdaug tiršta, sunkiai bepasisavinama bus. Ir skaičiai kaikurie dar būtų komentarų reikalingi: Tačiau už tokius straipsnius galime būti tik dėkingi.

— TOKIO. — Čia gautomis žiniomis, Korėjoje likę 35000 katalikų yra deportuoti. Amerikiečiai Korėjoje yra suorganizavę "Pagalbos Tarnybą", kuri renka žinias apie ten likusius europiečius ir amerikiečius. Jos žiniomis apaštališkasis delegatas Mngs. Byrne tebėra Seoule.

---

pas ligonį, o antras — senasis gydytojas budėjo ligoninėje ir aiškinosi "prie geriausių norų" negalįs palikti ligoninės.

Nekantriai trepsėdamas po miestelį, pralaukiau iki vakaro.

Julius grįžo kažkokioj purvais aptaškytoj ir garsiai kleganėioj kalamaškoj.

— Na, prieteliau, kasgi tave taip vėlai atvijo? Sakyk, kas gero? Jau seniai nebesimatėva.

— Juliau, blogai, gelbėk — mano mokytoja trečia diena serga.

Jis šaltai pamažu išlipo iš vežimo ir, paėmęs už parankės, vedė mane savo kambarin.

— Jeigu taip, tai jau rimtesnis klausimas. Na, bet nereikia taip iš anksto jaudintis. Ligos yra kasdieninis reiškinys.

Aš nekantraudamas laukiau, kol jis prausėsi, šukavosi ir galų gale užsidėjo kailinius. Rodos, girdėjau Laimutės skundą, kad "paskutinis žmogus ją apleido" ...

— Niekis, aš manau, kad bus angina tik aštresnėj formoj. Žinai, dabar toks drėgnas ir šaltas oras. Nuvešim vaistų ir bus tvarka, — regėdamas mano nekantrumą, ramino Julius.

Namus pasiekėm tik vėlai vakare. Drebančia širdimi privedžiau Julių prie lovos. Įžiebta šviesi lempa aiškiai apšvietė daktarą ir ligonę. Laimutė alsavo labai sunkiai, o veidas degė kaip žarija.

Julius, giliai susitelkęs, keletą sekundžių žiūrėjo į ligonę, lyg stengdamasis ką atsiminti, o Laimutės akys buvo nukreiptos į jį.

— Tai tu, Laima. Ar aš nesakiau, kad aš tave rasiu, kd ir kažin kur bebūtum.

— Per vėlai ... — vos, vos išgirdau tylų Laimutės šnabždėjimą ir jos veido išraiška nė kiek nepasikeitė.

Aš supratau, kad Julius ir Laimutė šiek tiek pažįstami ir buvau tikras, kad Julius padarys viską, kad Laimutė išgytų.

Apžiūrinėdamas ligonę Julius jaudinosi ir įvairūs medicininiai įrankiai krito iš rankų. Man Juliaus buvo gaila, kad jis, per visą dieną nuvargęs, net naktį neturi ramybės ir štai — gydo svetimų žmonių skausmus.

Julius, baigęs tyrinėti ligonę, tarė man pašnibždom į ausį:

— Žinai, aš smarkiai klydau: tai bus ne angina, bet difteritas — kaip tyčia, pas mane nebėra nė serumo ...

— Difteritas?! — kiaurai nusmelkė mane šaltas šiurpas. — Betgi difteritu serga tik vaikai.

— Taip, bet pasitaiko ir suaugusiems. O juk ji dar beveik vaikas tebėra.

Julius įleido ligonei į ranką širdį stiprinančių vaistų ir Laimutė galėjo užmigti. Tai buvo viskas, ką jis tuo metu galėjo padaryti.

Tik apsiniaukusiam rytmečiui auštant, Laimutę išvežėm. Nuo žvarbaus vėjo jos, ugnimi žėrintis, veidas pamėlynavo. Atrodė, kad ji gali jau kely mirti.

Ligoninėj antidifteritinio serumo nebuvo. Atrodė — pats likimas eina prieš mus. Tik apie vidudienį Julius surado porą ampulių pas spekuliantus ir taip džiugiai atsiduso, lyg jam didžiausias sunkumas būtų nukritęs nuo širdies.

— Jeigu dar nevėlu, tai Dievui dėkui ...

Mane stebino, o kartu ir džiugino nuostabus Juliaus pasiaukojimas savo profesijai ir žmogui: kol praėjo Laimutės krizė, jis kas valandą rasdavo laiko jai aplankyti.

Niekados aš neužmiršiu, kaip jis kadaise 8-je klasėje priėmė mano kaltę ir štai dabar visomis pastangomis gydo mergaitę, kurią savo sielos gelmėse aš jau drįsau vadinti: mano Laimutė.

Ketvirtąją dieną jau palengvėjusia krūtine grįžau namo. Visas kaimas lengviau atsikvėpė sužinojęs, kad Laimutė nemirs, nes visi ją mylėjo. Ji buvo, lyg angelas, atėjęs tą rudenį į mūsų niūrius laukus.

Kitą popietę nuėjau į Laimutės kambarėlį, tikėdamasis rasti kokią nors knygą. Kambarėlis vėl buvo sutvarkytas taip kaip anksčiau. Atrodė, kad čia pat už užuolaidų sėdi Laimutė.

Tarp įvairių knygų užtikau storą, pilną dailia rašysena prirašytą, sąsiuvinį. Tai buvo Laimutės užrašai. Ilgai nesvyruodamas atydžiai perskaičiau nuo pradžios iki pabaigos.

Toje knygoje buvo gryna poezija ir visa tikroji jaunos mergaitės širdis. Sąžinė man išmetinėja, kam aš skaitau tą knygą, bet esu tikras, kad man pati Laimutė šią viliojančią kaltę atleis, nes žinau, kad už ją geresnio žmogaus man šioj žemėj nėra. Skaitau ir vis aiškiau pradedu suprasti jos nuostabaus gyvenimo vingius. Viename lape išskaitau pažįstamo žmogaus paveikslą.

— — — — — —
— — — — — —

1941 m. spalio 4 d.

Meilės vardo aš daugiau niekados nebeminėsiu, nes jos nėra. Žmonės tuo vardu dažnai vadina savo apskaičiavimus. Lai tas vardas lieka tik mano maldoje ir šios knygos lapuose, tada jis pas mane amžinai liks tikslus ir nesulauktas.

Šiandien palikau Julių ir esu tikra, kad nebesusitiksiu niekados. Mūsų keliai nėjo drauge — tik susikryžiavo.

Jis jau kelis kartus aimanavo, kad mes taip susitikdami labai daug sugaištam laiko. O jam dar tiek darbo, egzaminų ir diplomas. Šiandien pasiūlė bent vienus ar porą metų visai nebesusitikti, kad paskui mūsų "meilė" būtų dar didesnė, o jis per tą laiką baigtų medicinų. Aš atsakiau, kad daktarų, ir dar labai gerų, aš jam ir dabar galiu nurodyti, kiek tik nori, bet mylimo žmogaus neturiu ir niekas man nepasakys, kas jis ir kur jis yra, o aš tokia silpnutė ir vienui viena visame pasauly.

— Laimute, juk tu turi tą žmogų. — Taip sakydamas Julius siekė manęs apkabinti. Aš tąsyk pagalvojau, kad tie jo žodžiai ir gestai man raminti yra iš anksto apsvarstyti ir apskaičiuoti.

— Laimute, juk aš visada tave rasiu, nors tu ir kraštė žemės būtum. Bet aš tada jau būsiu tikras ir savarankiškas žmogus ...

Ne. Manęs jau neberasi. O jeigu ir rasi, tai per vėlai. Ką man dabar išbraukti vienas laimingas jaunystės akimirksnis — geriau visai negyventi! ... — Nuo tų sunkių žodžių aitrus sunkumas užgulė mano krūtinę, dingo visas mano tvirtumas, aš pravirkau ir nuėjau nuo jo šalin.

Žemė prikritusi liepų lapų ir vis dar krinta nauji, dar daugiau pageltę, be gyvybės ženklų. Viešpatie, ką aš darysiu be mylimo žmogaus ... Bet aš tikiu, aš tikrai žinau, kad Tu manęs neapleisi.

— — — — — —
— — — — — —

1943 m. birželio 15 d.

Šiandien baigiau gimnaziją. Mano draugės džiaugiasi ir krykštauja, kaip paukščiai, kurie gali lėkti ten kur tik panori.

(Bus daugiau)

Iš plataus pasaulio

Mac Arthuras Formozoje

Pasirodo, kad pastarasis gen. Mac Arthuro lankymasis Formozoje ir pasitarimai su Čiangkaišeku buvo atlikti jo paties iniciatyva, be Vašingtono ir be JTO organų žinios. Kai buvo pradėta priekaištauti, kad Mac Arthuras veda savarankišką politiką Tolimuosiuose Rytuose, jis rugpiūčio 10 d. paskelbė, kad jis ten nesitaręs jokiais politiniais klausimais, bet tik kariniais, kurie išplaukią iš jo, kaip vyriausiojo vado padėties.

Nepasitenkinimo dėl šios "asmeniškos Mac Arthuro sąjungos su Čiangkaišeku" labiausiai reiškiama Londone, kur bijoma kad tai galį iššaukti platesnį karą.

Vašingtonas savo politikos ta patumą Formozos atžvilgiu deklaravo ir Harimanui grįžus iš pasikalbėjimo su Mac Arthuru rugpiūčio 9 d. Esą, generolas su generalisimu tarėsi tik karo reikalais, o Formozą JAV pradėjusios ginti, bet ir nemanančios ten ruošti bazę prieš kom. Kiniją.

Raudonieji ruošia daugiau staigmenų

Raudonojoje Kinijoje, esą baigiama treniruoti 10.000 karių, kurie skirti partizaninėms kovoms Indokinijoje. Jie greitai įstosią į karo veiksmus Maskvos pripažinto Ho Chi Minh režimo pusėje ir kariausią prieš Prancūzijos kariuomenę. Minėtų dalinių treniravimas vyksta Wenshan, Tcenngan ir Tunghing miestuose, netoli šiaurinės Indokinijos.

Kas vadovauja raudoniesiems Korėjoje

Užgrobtoj pietų Korėjos sostinėj Seoul, buv. JAV ambasados rūmuose, yra įsteigta raudonųjų taip vadinama "Aukščiausioji Militarinė Komisija" į kurią įeina 110 narių. Jų tarpe: 40 rusų, 20 komunistinės Kinijos atstovų ir 50 šiaurės korėjiečių. Tos komisijos svarbiausias tikslas — sekti ir kontroliuoti fronto reikmenų, o taip pat ir kariuomenės pasiuntimą į frontą prieš amerikiečius. Yra nustatyta, kad visi karo reikmenys pristatomi iš miesto Wansan, o jų kelionės pradžia dažniausia esti kažkur Mandžiurijoje. Wansan neseniai buvo smarkiai bombarduotas JAV bombonešių B--29.

Ruošiasi žygiui į vakarus

Kaip praneša laikraštis "Der Kurier", išeinąs Berlyno vakariniam sektoriuje, Sovietų kontrolinė komisija yra įsakiusi skubos keliu statyti naujus tiltus susisiekimo linijose ir sutvirtinti esamus, kad galėtų atlaikyti sovietiškus 60 tonų tankus.

Bombos kino teatre

Vienos savaitės bėgyje, Romos kine, kuriame buvo rodomos prieškomunistinės filmos, sprogo net dvi bombos. Viena iš jų smarkiai sužalojo 2 moteris.

Amerikos dovanos Sovietams

Ilgo susirašinėjimo kelyje dėl karo metu Sovietų Rusijai Amerikos duotųjų gerybių už 11 bil. dolerių birželio 15 d. buvo įteikta nauja nota, o prieš kurį laiką JAV ambasad. Kirk paprašė Gromyko, ką nors atsakyti. Tas pasiteisino, kad nota tebesvarstoma. Amerikiečių spauda nurodo, kad prasidėjus karui Korėjoje JAV būsiančios griežtesnės šiuo reikalu. Ypač būsią spaudžiama grąžinti karo metu paskolintus laivus.

Pasirodo, kad tada buvo paskolinti net 585 jūriniai vienetai kreiseris Milwaukee, 77 minininkai, 141 povandeninių laivų medžiot., 28 prekiniai, 205 torpėdlaiviai, 103 desantų pervežėjai, 3 ledlaužiai ir kt smulkesni laivai. Iš jų iki šiol tegrąžintas tik vienas kreiseris Milwaukee, 27 prekin., 2 ledlaužiai ir keletas vilkikų. Apie kitus rusai neduoda jokių žinių ir laukiama, kad paskelbs juos nebenaudotinu laužu.

Rytų Vokietijos milicija

Rytų Vokietija vad. liaudies milicijos vien algoms išleidžia 263.600.000 savųjų markių per metus. Milicininkas gauna 330 markių, o vieneto kareivinių vadas — 850 arba 900. Tuo tarpu Rytų Vokietijoje yra 44 milicijos parengties punktai ir 18 mokyklų.

Reikalauja įjungti Berlyno sritį

JAV Berlyno komendantas gen. maj. Maxwell D. Taylor, pareikalavo, kad vakarinis Berlyno sektorius būtų įkorporuotas Bonnos vyriausybės žinion, kaip 12-toji valstybė, kad nebūtų galimas joks pučas įjungti tą dalį Berlyno "draugų dispozicijon, kurie gyvena tik kitoj pusėj gatvės". Pasak Taylor, dingusios visos viltys, kad būtų galima suvienyti Berlyną bent kokiu demokratiniu pagrindu.

Pagaliau susiprato...

Telegramų agentūra AP oficialiai skelbia, kad JAV armijos štabas Vakarų Vokietijoje jau galutinai nusistatė surinkti (savanorišku pagrindu) 21.000 vyrų, kurie būsią apginkluoti lengvais ginklais ir apgyvendinti kareivinėse. Verbuojami vokiečiai ir DP. Dėl šio paskelbimo, esą, kelią didelį triukšmą sovietai, tačiau jie užsimiršta, kas pas juos dedasi. Juk bolševikai Rytų Vokietijos zonoje yra surinkę po ginklu net 100.000 vyrų, "liaudies policijos" vardu: Vakariečių numatomos jėgos — yra lašas jūroj prieš rytiečių.

Verbavimas prasidėjęs rugpiūčio 1 dieną

— BERLYNAS. — Trys liberalų partijos politikai rugpiūčio 10 d. vėl atbėgo į Vakarų Berlyną iš Sovietų zonos. Per liepos mėn. šios partijos pabėgėlių buvo 145, iš kurių 23 buvo aukšti pareigūnai.

Europos pramonės sąjungimo konferencija

Paryžiuje posėdžiavusi Prancūzijos, Vokietijos, Italijos, Belgijos, Luksemburgo ir Holandijos konferencija, svarstanti anglies ir geležies pramonės sąjungimo planą, savo posėdžius rugpiūčio 10 d. pertraukė iki rugpiūčio 31 d.

Planas numato pramonę ir prekybą tvarkantį tarptautinį organą, muitų panaikinimą, darbininkų gyvenimo lygio suvienodinimą ir tt. Numatomas taip pat teismas nesusipratimams spręsti ir ministerių taryba, kuri spręstų ginčus tarp bendrojo organo ir atskirų kraštų vyriausybių.

Karas — karu, o biznis — bizniu

Nežiūrint karo Kinijoje ir plačios jūros, kuri skiria tuodu kovojančiu kraštu, tačiau tėnai prekyba klestėte klesti, tarytum gerais laikais.

Per Britų koloniją Hong Kongą prekės keliauja, kaip keliavusios į komunistinę Kiniją, už kurias britai gauna gražaus pinigo.

Gal būtų sunku įtikėti sveiku protu dar tokiai versijai, kad iš raudonojo Šanchajaus prekių transportai plaukia net ... į Formozą. Atseit, prekiauja ir Mao Tse Tungas su Čiangkaišeku.

Kaip spauda praneša, čia jau vyksta tiesiog fantastiški dalykai. Juk žinome, kad Čiangkaišekas yra užminavęs vandenis ir dalį kontinento, o raudonieji — žada pulti ir "išlaisvinti" Formozą.

Tačiau laivai su prekėmis — randa kelius, kur jiems galima praplėsti, nes toks prekiavimas yra aprobuotas Čiangkaišeko, o taip pat ir raudonojo Mao.

Karinė ir politinė komunistinės Kinijos komisija leidžia išvežti į Formozą cigaretes, vyną, kosmetikos gaminius, termosus, stiklo išdirbinius, porcelaną ir pan. Gi iš ten jie gauna: cukrų, chemikalus, mašinas bei elektros įrengimus.

Siūlo ruošti streikus

Rytų Vokietijos komunistai paskelbė atsišaukimą į Vakarų zonose gyvenančius "savo kolegas", kad pastarieji ruoštų streikus ir sabotažus ginklų gamyboj ir neleistų Vakarinei Vokietijai atkurti kariuomenės. Kas Rytų Vokietijoje dedasi — atsišaukime neminima.

Titoistiški komunistai Vokietijoje

Duesseldorfe per 100 Vakarų Vokietijos komunistų vadų sukūrė nepriklausomą komunistų partiją, vadu išrinkę Joseph Schappe, jau anksčiau žinomą Tito linijos šalininką. Spaudos atstovams jis pareiškė, kad jo partija ir toliau Sovietų Sąjungą laikys "idealu ir darbo klasės tėvyne", tačiau nerems Maskvos užsienio politikos linijos, bet taikysis prie specifinių vokiškų sąlygų.

Siūlo naudoti a. bombą Korėjoje

Šiomis dienomis presbiterionų pastorius Dr. Clintoon C. Cox iškilmių metu ryžtingai reikalavo, kad Korėjoje būtų panaudota atominė bomba. Priešingu atveju, JAV-bių vyrai būsią išmušti fanatiškųjų komunistų, tarytum žiurkės ...

— FRANKFURTAS. — Turkestaniečiai pabėgėliai įteikė memorandumą, prašydami JTO ištirti genocidinius Sovietų veiksmus jų tėvynėje.

— LIMA. — Peru prezidentu išrinktas ir į pareigas įvesdintas gen. Manuel Odria.

Churchillis vėl ministeris!

Strasburge vykstančioje Europos Tarybos konferencijoje P. Reynaud pasiūlė, kad būtų įsteigta Europos karo ministerija, kurios valdytoju jis siūlė Churchillį, nors vardu jo ir nepaminėdamas. Churchillis, sako, maloniai šypsojęsis.

Naujas Belgų valdovas

Rugpiūčio 10 d. Belgijos senatas 121 balsu prieš 22 priėmė įstatymą, kuriuo karališkoji valdžia perteikiama princui Baudouin. Žemuosiuose rūmuose šis įstatymas priimtas rugpiūčio 9 d. 165 balsais prieš 27, 7 susilaikius. Senate susilaikė 23. Tėvas Leopoldas III karaliaus titulą tebeturės dar iki 1951 m. rugsėjo 7 d., kol Baudouin sueis 21 m. amžiaus, bet jis neturės jokios valdžios.

Belgų karo biudžetas

padidinamas dar 5 bil. frankų, t.y. 100 mil. dolerių. Anksčiau buvo skirta 8,5 bil. frankų.

Wallace pasitraukė

Komunistuojančios "progresyviųjų" partijos buvęs kandidatas į prezidentus, pridaręs kadaise tiek triukšmo savo pareiškimais apie Stalino ir Sovietų Rusijos taikingumą, pagaliau pamatė kur veda šokinėjimas pagal Maskvos muziką ir partijos sekretoriui Baldwin pranešė visai pasitraukiąs į nuošalumą — dirbsiąs savo ūkyje ir politika nebeužsiimsiąs. Jam 61 metai amžiaus.

Tarptautinė karo mokykla

Netoli Kassel, Vokietijoje, už 4 kilometrų nuo sovietų zonos esančiose Eschwege kareivinėse jau kuris laikas veikia speciali mokykla, kurioje visų Atlanto pakto kraštų karininkai ir puskarininkiai apmokomi savų kariuomenių naujųjų ginklų panaudojimo instruktoriais. Tenai turį būti paruošta 450 instruktorių. Supažindinimas su viena nauja ginklų rūšim trunkąs vidutiniškai 8-13 savaičių. Per tą laiką susipažįstama su ginklais teoretiškai ir praktiškai, bet nešaudoma. Mokyklos vadovybė darbu esanti visiškai patenkinta.

"Batoras" vėl kažką išvežė

Lenkų laivas "Batoras", kuriuo iš JAV pabėgo pagarsėjęs Eisler, rugpiūčio 9 d., plaukdamas į Europą, vandenyne paėmė ant denio tūlą asmenį, kurį vienas lakūnas ten nugabeno lėktuvu.

Saugumo organai lakūną tardo ir aiškina bėglio asmenybę.

"Šviečiami" kariai

Komunistinės Lenkijos karių apmokymo programoje yra įvestas punktas, pagal kurį kovotojai, esą, supažindinami su Amerikos "imperialistiniais tikslais" ir skiepijama kiekvieno kario širdyje, kad jis turi neapkęsti tų, kurie "nemyli laisvės ir taikos".

Kesinosi nužudyti diplomatą

Šiomis dienomis penki ginkluoti peiliais vyrai užpuolė važiavusį ekspresu Viena — Belgradas Tito diplomatą Vlara Mocnik ir norėjo nužudyti. Tačiau pasikesintojai buvo policijos suimti, o Mocnik galėjo tęsti savo kelionę į Belgradą. Nustatyta, kad pasikesintojai buvo pabėgėliai iš Jugoslavijos, neapkęsdami Tito režimo, turėję apleisti kraštą.

— BELGRADAS. — Buvęs gen. Dr. Michailovič gynėjas advokatas Jaksimovic ir jo 6 padėjėjai nuteisti, apkaltinti noru grąžinti karalių Petrą.

KANADOS ŽINIOS

Kanada renka 5000 savanorių

Kanados vyriausybė nutarė surinkti 5000 specialios kariuomenės dalinį, kuris skiriamas specialiai JTO tarnybai. Brigados vadu paskirtas vankuverietis J. M. Rockingham, praeitame kare vadovavęs garsiajai Highland Brigade Normandijos kovose. Plačiosioms masėms jis buvo labiausiai žinomas kaip karininkas, kuris belaisvių vokiečių gen. Heim davė cigaretę, bet, jo prašomas, atsisakė uždegti

Kadangi ši brigada skiriama tarnybai už Kanados ribų., tai savanorių skaičius nepaprastai gausus. Toronte per pirmąsias 2 verbavimo valandas užsirašė net 165 vyrai. Kad brigada bus greit sukomplektuota, neturima jokių abejonių.

Dizeliniai lokomotyvai

Rugpiūčio 10 d., London, Ont., General Motors Disel Ltd. paskelbė pradedanti gaminti dizelinius lokomotyvus Kanados geležinkeliams už $13.000.000. Tam būsią panaudota apie 1000 darbininkų. Kiekvieno lokomotyvo vertė būsianti $100.000 — 200.000. Užsakymų už 2.500.000 dol. jau gauta iš CPR, o spalio mėn. pradėsią gaminti ir CNR. Įmonė atidaryta rugpiūčio 11 d.

Polio Kanadoje

Poliomelyčio susirgimų Kanadoje šįmet užregistruota 115. Iš jų 5 mirė. Pernai per tą patį laiką buvo 880 susirgimų. Pernai susirgimų išviso buvo 2.437 iš jų 175 mirtini.

Kanados gyventojų skaičius

Statistikos biūras pranešė kad Kanada birželio 1 d. turėjo 13.845.000 gyventojų. Per metus priaugo 296.000. Daugiausia priaugo Ontario provincijoje — 101.000, Quebec — 89.000, Alberta ir Br. Kolumbia — po 24 tūkstančius.

Dabar provincijomis gyventojai skirstosi šitaip: Newfounland — 355.000; Prince Edward Island — 96; Nova Scotia — 658.000; New Brunswick — 522.000; Quebec — 3.976.000; Alberta — 895.000; Ontario — 4.512.000; Manitoba — 795.000; Saskatchevan — 874.000; Br. Columbia — 1.138.000; Yukon — 8.000; North Territories — 16.000.

IRO įpėdinis

Ženevoje posėdžiavusi JTO ekonominė ir socialinė taryba svarstė, kas perims politinių pabėgėlių globą, kai IRO pagaliu visai baigs savo darbą 1951 m. kovo 31 d. Tuo tarpu tebesvarstomas specialaus JTO komisaro paskyrimo klausimas, atseit norima grįžti prie Tautų Sąjungos praktikos.

Vak. Europa sujudus

Vakariečiai jaudinasi, kad, JAV pasiėmus ant savo pečių Tol. Rytų naštą, susilpnės ginklų tiekimas Europai, nors iš JAV ateina priešingi užtikrinimai. Pereitas mėnuo buvo atžymėtas Europos karo vadų pasitarimais Liepos 17-18 d. Prancūzijos gen. J. de Lattre Tassigny, Vakarų Europos sausumos pajėgų vyr. vadas, laukėsi Londone; D. Britanijos krašto apsaugos min. Schinwell dieną prieš tai atskrido į Paryžių tartis su premjeru ir krašto apsaugos ministeriu, liepos 20 d. Fontainebleau — Prancūzijoj — susirinko 7-ajai konferencijai 5 vakarų valstybių konferencija, dalyvaujant JAV "stebėtojams". Manoma kad tariamasi dėl karo biudžetų padidinimo. Pirmoji nori jį padidinti D. Britanija, kurios karo biudžete dabar yra 780 mil. svarų — 7,5% visų krašto įplaukų ir 20% valstybės biudžeto.

Kanada gaus milžiniškų užsakymų

Oficialios įstaigos praneša, kad JAV jau daro didelius užprikimus Kanadoje. Būsią perkama pirmiausia patrankų ir lėktuvų bei jų dalių. Svarstomas taip pat laivų, vežimo ir rūbų užpirkimas. Tuo tarpu tai būsią perkama iš pažadėtų 25.000.000 dolerių, bet ruošiami nauji milžiniški užsakymai. Esą numatoma, kad Kanada gausianti 10 % visų JAV ginklavimosi užsakymų. Tuo tarpu vyksta pasitarimai ir pasiruošimai.

Streikai Kanadoje

Rugpiūčio 11 d. rytą paskelbė streiką 1000 Hamiltono miesto tarnautojų, kurie reikalauja savaitės 40 val. darbo ir 10 centų priedo darbo valandai. Miestui tas kainuotų $1.410.000. Magistratas pirmiausia rūpinasi, kad nebūtų sutrukdytas transportas ir pagalbos kreipėsi į policiją. Prieš streiklaužius darbininkai suorganizavo pikietininkus.

Daugumas unijų paskelbė remią streikuojančius ir graso taip pat streiku, jei būtų bandoma streiką sulaužyti.

Laikraščiai skelbia kaip sensaciją, kad miesto mayor namo turėjo parvažiuoti autobusu, nes nebeturėjo šoferio.

Rugpiūčio 10 d. Montrealyje geležinkelininkų unija, apimanti 124.000 darbininkų paskelbė rugpiūčio 22 pradėsianti streiką, jei nebus įvykdyti jos reikalavimai. Ji reikalauja sutrumpinti valandas, o atlyginimą pakelti 28-29 centais, kad už 40 valandų darbo savaitę gautų atlyginimą, mokamą už 48 valandų savaitę. Kompanijų atstovai siūlė trečdalį jų reikalaujamo priedo, bet unija siūlymą atmetė. Dabar ne eismo darbininkų atlyginimas yra 1.02½ cento per valandą, mokamas nuo 1948 m. vasaros. Kompanijos siūlo 44 val. darbo savaitę su tuo pačiu dabartiniu atlyginimu. Esą, unijos reikalavimą išpildžius ir dar išplėtus tarnautojams kompanijoms kainotų $234.5773.000 per metus.

Vyriausybė imasi tarpininkauti, kad streiko būtų išvengta.

Rasinė diskriminacija

Ne per senai Kanados spaudoje plačiai nuskambėjo žinia, kad bent keliose vietose kirpėjai atsisakė patarnauti negrams. Toronto miesto taryba paruošė naują projektą verslo licencijų teksto, kuriame tokie reiškiniai įsakmiai draudžiami. Pirmuoju skaitymu projektas praėjo be pasipriešinimo, bet antruoju skaitymu svarstant 7 tarėjai balsavo prieš. Beabejo, juos kas nors paveikė iš šalies. Bet kas?

W. L. M. King testamentas

Neseniai miręs buv. ilgametis Kanados premjeras W. L. Mackenzie King paliko turto, kurio vertė siekia apie 750.000 dolerių. Į tą sumą įskaitomas veliones labai vertingas ūkis, namai, vilos ir piniginiai indeliai bankuose. Paliktojo turto didžioji dalis paskirta moksleivių stipendijoms ir visuomeniniams reikalams. Seseriai paskirta $5.000 kas met iki gyvos galvos, be to, dar pora pensijų bičiuliams ir tarnams.

Mr. Kingo rezidencija Ottawoje, kuri vadinasi "Laurier House" bus perimta valdžios žinion ir joje bus įrengtos patalpos archyvinėms studijoms.

500 akrų farma "Catineau Hills", kuri randasi Kingsmere, taip pat būsianti palikta valdžios žinioj ,kur bus įrengtas viešas parkas.

1948 m. Rockfellerio jam dovanoti $100.181 visi paskirti mokslo reikalams.

15.000 dolerių paskirta į Toronto Universiteto stipendijų fondą, prisiminimui velionies tėvo, kuris 37 metus dirbo to universiteto senate. Dar 15.000 dol. paskirta stipendijoms tiems studentams, kurie studijuos anglišką literatūrą ir konstitucinę istoriją. Studijinėms kelionėms paskirta $100.000. Banke pinigų jo liko $80.000.

Kanadoj apmokomi lakūnai

Neseniai į Kanadą atvyko 68 įvairių Europos kraštų lakūnai, kurie turi praeiti apmokymą pagal Atlanto pakto gynybos nustatytą programą.

Atvykusieji apsistojo Ontario provincijoje, netoli London miesto. Jų išlaikymu rūpinasi Kanados vyriausybė. Ligi šiol jau sulaukta lakūnų iš šių kraštų: Italijos, Prancūzijos, Belgijos, Olandijos ir Norvegijos. Laukiama atvykstant dar iš Portugalijos.

Padėkos Diena

Vad. Thanksgiving Day kas met yra nustatoma specialiu dekretu. Šiais metais ji paskirta spalio antrą sekmadienį, t.y. spalio 10 d.

Niagara jėgainė

Netrukus prasidės darbai milžiniškos Niagara jėgainės statybos, Ontario sričiai duosiančios 900.000 arklio jėgų energijos. JAV senatas sutartį dėl jos statybos jau patvirtino. Jėgainės pastatymui bus išleista apie 200 milijonų dolerių, o darbai visiškai baigti bus 1958 metais.

D. HOLOTA REAL ESTATE
Pirkimo — pardavimo tarpininkas.
496 Queen St. W.
(prie Denison Ave.)
Tel. WA—5232 Toronto

MARGIS DRUGS
Jonas V. Margis Phm. B.
19 St. John's Road (prieš 3131 Dundas St. W.)
Parduodama Penicilin, Streptomicin ir kiti moderniški vaistai. Paruošiami vaistai pagal receptus.
Kosmetika: Yardley"s, Richard Hudnut — Max Factor ect.
Telefonas MU-9543 — Pristatoma į namus visame Toronte — Telefonas MU-9543

CITY FURNITURE COMPANY
Visų rūšių baldai ir elektriniai įrenginiai
DUODAMA LENGVAM IŠSIMOKĖJIMUI
3097 DUNDAS ST. W. TORONTO. TELEF: LY—9921

A. RUŠĖNO LIETUVIŠKA AUTO REMONTO DIRBTUVĖ
Intersection Body & Fender Repair
"Dulux" ir "Duco" dažymas. Radiatorių sutvarkymas ir kt.
2692 DUNDAS ST. W. TORONTO, Ont. TEL: RO—1509

"Reiškite jausmus gėlėmis — skambinkite AD 1618
THE VICTORY FLORIST
Vestuvių puokštės, vainikai, dekoratyvinės gėlės bei vazonai
Sav. A. MERKER — — 576 QUEEN ST. W. TORONTO

TEL WA—6812 587 QUEEN ST. W. TORONTO
QUEEN WEST FURNITURE CO
Didelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų:
● lovų komplektai,
● siuvamos mašinos,
● krosnys ir tt.
Kalbame slavų kalbomis.

Nauja lietuviška valgykla ir maisto produktų krautuvė
"ATLANTIC"
1330 Dundas St. W. prie Rushholm ir Lisgar St. Tel. ME 9347
Maistas gaminamas europietiškai iš šviežių produktų. Daromi įvairūs sviestainiai — sandvičiai. Patarnavimas greitas.
Mieli tautiečiai prašomi atsilankyti ir įsitikinti
Valgykla atidaryta nuo 6 val. ryto iki 23 val. vakaro.
SAVININKAI: PREIKŠAITIS — BLEIZGYS — DAUGĖLA

LIETUVIS LAIKRODININKAS
FRANK BOCHULIS
Taiso ir parduoda naujausius įvairių rušių laikrodžius. Galima įsigyti žiedų, Toronto suvenyrų; parduodamos įvairios auksines ir sidabrines prekes. Už darbą garantuoja.
Kainos prieinamos.
Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.
272½ QUEEN ST. W. TORONTO.

GOLDENBERG'O moterų kirpykla

1138 DUNDAS ST. W. TEL. ME 8117
Atidaryta ir vakarais.
PLAUKŲ DAŽYMAS IR ŠVIESINIMAS ILGALAIKĖS ŠUKUOSENOS
Žili plaukai atnaujinami be dažų į natūralią spalvą.
PATARIMAI VELTUI.

Stanley Shoe Store
Aukščiausios rūšies moterų, vaikų ir vyrų batai, normalaus dydžio ir platūs (EE—EEE).
1438 Dundas St. W. Toronto
(prie Gladstone)

PETRAS KAIRYS
MESOS IR VISOKIU VALGOMU PRODUKTU
KRAUTUVE ir VALGYKLA
889 Dundas St. W. Toronto, Ont. — — Tel. WA 0062
Visi mieli tautiečiai maloniai kviečiami atsilankyti.
Puikus ir greitas patarnavimas

UKRAINIEČIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
įsikūrę prieš 27 metus
CARDINAL & SON
366 Bathurst St. Toronto. Tel. WA—9954

Dr. Viliam J. Zinchesin
B.A., M.D., L.M.C.C.
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
Priėmimo valandos 2—4.30 ir 7—9 po pietų.
386 Bathurst St. Toronto
Tel. WA 1344: buto LO 4001

LIETUVIŠKA AVALINĖS TAISYMO DIRBTUVĖ — PARDUOTUVĖ
Naujausios mados.
Prieinamos kainos.
Sav. Ignas Astrauskas
1414 Dundas St. West. Toronto
Tel. KE 3881

AUTOMOBILIŲ DAŽYMAS "Duco" ir "Dulux". Paviršiaus (body ir fender) taisymas — mūsų specialybė.
Parduodamas skystas kuras, alyva ir baterijos.
IMPERIAL AUTO COLLISION
SAV. G. KERAITIS
561 — 567 KEELE ST. TORONTO. TELEFONAS. JU 4773

Laidotuvių Direktoriai
HARRY R. RANKS CO.
455 Queen St. W.
Tel.: WA—5370 Toronto
Vedėjas Bill Zaleschook

Dr. F. W. TICKETT
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
Priėmimo valandos 2—3 ir 7—9 po pietų
11 Gore Vale Ave. Toronto
Telef.: WA 3754

Sienų tapetai ir dažai
Diamond Wallpaper & Paint
Kalbame europiečių kalbom
1526 Dundas Stė W. Toronto
Tel: KE—6811

Ką turite spausdinti, neškite į
The Willow Press
2186 Dundas St. W. (prie Stinson's Jewellery)
Telefonas LO 1397, Toronto.
Vedybiniai pakvietimai, biznio kortelės, laiškų antraštės, vokai, pažymėjimai, programos, bylų viršeliai ir kiti spaudos darbai.

"EUROPA" FOTO STUDIO
615 Queen St. W. Toronto
Telef. WA 6848
Mūsų specialybė: vestuvinės, šeimų nuotraukos ir spalvoti portretai.
Darbas pirmos rūšies.

Dantistas
Dr. Chas. OKUN
838 Dundas St. W. Toronto
(kampas Euclid Ave).
Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822.

SHIFF'S
VALYMAS — PROSAVIMAS — PATAISYMAS —
Kalbame lietuviškai
909 Dundas St. West. Toronto
Telefonas ELgin 6649

Kur dingo vaikai?...
...tučtuojau veskite juos nufotografuoti
LUNA *foto studijoje*
575 WELLINGTON ST. W. TORONTO, TEL. PL 5717
Vaikams ligi 14 metų amžiaus PUSĖ KAINOS, jei išsikirpę atsinešite šį skelbimą!

Pirmos eilės lenkiška rankinė **Telefonas AD 0360**
SKALBYKLA — WOODBINE HAND LAUNDRY
Savininkas W. Rudnicki.
Mes paimame iš namų ir pristatome.
Darbas garantuotas. Kainos neaukštos.
205 Euclid Ave. (prie Dundas St.), Toronto, Ont.

BR. BUKOWSKA, R. O.
AKIU SPECIALISTE

Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams.
Priemimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.
Sekmadienais pagal susitarimą
55 St. John's Rd., W. Toronto.
(kampas 94 Laws St.)
Tel. LYndhurst 0052

Susirgus kreiptis į YARMEY CLINIC
slavų Medicinos klinika, vadovaujama **Dr. W. I. Yarmey**
314 Bathurst St. Toronto, Ont. Tel. EL 7146.

PRITYRĘS KVALIFIKUOTAS LIETUVIS LAIKRODININKAS
STINSON'S JEWELLERY
2186 DUNDAS ST. W. TORONTO
Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes. — — Garantuotas darbas, prieinamos kainos.
Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 valandos vakaro.

DANTISTAS
J. A. GORCHYNSKI
B. A., D. D. S.
312 Bathurst St.
Bathurst Medical Building
Telef.: AD—6373 Toronto

Visų rūšių laikrodžius, puošmenas ir brangenybes rasite 10 — 15% pigiau, negu kitur, pas
LAIKRODININKĄ
turintį 30 metų profesinę praktiką
Kalbu lenkiškai
M. MALINA — 1187 DUNDAS ST. W. TORONTO

Tik tas be rūpesčio ir vargo
gali Kanadoje gyventi, kuris yra apsidraudęs "The MACCABEES Ins. Co.", kuri jau 72 metus sekmingai ir sąžiningai, prieinamomis kainomis,
DRAUDŽIA nuo nelaimingų atsitikimų, ligos atveju ir mažamečius vaikus, kurie sulaukę 18 mt. gauna premijas.
Informacijas teikia ir apdraudimą atlieka naujai paskirtas atstovas: JONAS BERŽINSKAS,
88 Annette Str., Toronto, Ont., telefonas LY 2816.
P. S. **Provincijoje** susidarius kelių asmenų grupei, atstovas atvyksta vieton.

Užsisakykite anglis
VASAROS PAPIGINTA KAINA
PARLIAMENT FUEL CO.
Savininkas lietuvis Augustinas Undraitis (A. Underhill)
Telefonas RA 4414 304 Sackville St. Toronto

Dėmesio! LAIKRODININKAS **Kazimieras Tutlis**
Taiso vietinių ir vokiškų firmų laikrodžius. Dirbtuvė turi dalių vokiškiems laikrodžiams. Laikrodžiai taisomi greitai, gerai ir pigiai. Prašome **kreiptis ir įsitikinti.**
Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.
EUROPEAN WATCHEMAKER
762 Queen St. W. Toronto, Ont.

Siūlome mūsų pačių darbo **bliuzes—sijonus**
Priimame moteriškų rūbų užsakymus
Darbas garantuotas ir pigus.
Moteriškos kojinės ir apatiniai
Fortune Ladies Wear
789 Queen St. W. Toronto

AKIU SPECIALISTAS
L. LUNSKY, R.O.

Pritaiko akinius visiems akių defektams. Išgydo akių nervus, kurie daznai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą.
Kalba slavų kalbomis.
470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924

Kas nori namus arba biznį pirkti
arba parduoti, kreipkitės į mus.
Rasite teisingą ir nuoširdų patarnavimą.
Kalbame lietuviškai — klauskite Peter
Robert P. Rice Real Estate
888 College St. Toronto. Tel. LA 1277

DĖMESIO! Norėdami pirkti ar parduoti namus, ūkius, viešbučius kreipkitės į
FRANK PSZON
REAL ESTATE & BUSINESS BROKER
762 Dundas St. W. (prie Bathurst g.) Toronto
Telefonai:
Įstaigos: AD 3588 Buto: LA 9458
Didžiausias pasirinkimas lietuvių apgyventam rajone.
Čia Jūs rasite mandagų ir sąžiningą patarnavimą

Pasaulio religijos skaičiais

Londone leidžiamam savaitraštyj Tablet, M. Dawson rašo: "Katalikybė yra skaitlingiausias ir stipriausias religinių organizmų pasaulyje".

Laikraštis pabrėžia spartų katalikybės augimą Jungtinėse Amerikos Valstybėse, kur katalikų priskaitoma 27 milijonai, kada baptistai ir kiti protestantai ten turi tik 8 ir 7 milijonus narių. Autorius konstatuoja, kad katalikybė visur reiškiasi kaip vis ir vis stiprėjanti pajėga, išskyrus kraštus, kurie yra tiesioginėje komunistų kontrolėje.

Spaudos agentūra SCNM praneša, kad iš dviejų milijardų ir dviejų milijonų pasaulio gyventojų 800 milijonų yra krikščionys ir 1 milijardas 400 milijonų nekrikščionys.

Toliau toji pati agentūra pateikia apytikrius skaičius narių, priklausančių įvairioms religijoms. 800 milijonų krikščionių skirstosi šitaip:

Katalikų	405 mil.
Pravoslavų	195 mil.
Protestantų	200 mil.
Šių tarpe yra:	
Liuteronų	66 mil.
Kalvinistų	13 mil.
Anglikonų	32 mil.
Kitų sektų	89 mil.
Nekrikščionys:	
Žydų	17 mil.
Mahometonų	305 mil.
Budistų	215 mil.
Konfucijanistų	306 mil.
Indų	290 mil.
Šintoistų	35 mil.
Animistų	100 mil.
Kitų ir be tikėjimo	50 mil.

Kaip seka iš šios lentelės, katalikų religija skaito daugiausia narių tarp visų pasaulio religijų. Konfucianizmas, kiniečių religija, eina antroje vietoje. Islamas, arba mahometonų religija, užima trečią vietą. Indų religijai, kuri vadinama brahmanizmas, tenka ketvirtoji vieta. Po to seka įvairios protestantų sektos visos kartu paimtos.

G. R.

IVAIRENYBĖS

Aukščiausias miestas iškeliauja

Kanadoje aukščiausia — 6.200 pėdų — pakilęs miestelis yra Mountain Park, Alta., 191 mylia į pietvakarius nuo Edmontono. Išsibaigus anglies kasykloms jis pasmerktas mirti. Visi savininkai, kurių namai stovi ant kompanijos žemės, gavo pranešimą, kad nuo liepos 31 d. bus išjungtas vanduo ir elektra. Krautuvė ir kiti vieši pastatai nugriauti, bažnyčia — United Church — perduota kaimyninei parapijai, mokykla iškelta kitur. Daug išardomų namų taip pat perkelaimi į kitų kasyklų rajonus, kur darbininkai randa darbo. Bet dar yra apie 800 gyventojų, kurie nepajėgia išsikelti. Viena šeima, pav., turi net 13 vaikų, o pinigų nei kiek ir nežino, kur turėtų pasukti. Tokiais gal būt pasirūpins karitatyvinės organizacijos.

Kanadiečiai praturtėjo

Kanados statistikos biuras praneša, kad kanadiečiai dabar 3 syk turtingesni negu 1937 m. Bankuose indėlių 1937 m. buvo 1,5 bilijono, o 1949 m. jau per 4 bil. 1937 uždarbių suma buvusi 4 bilijonai, o 1949 m. — 12 bilijonų. Automobilių naujų Kanadoje 1937 m. parduota 114.275, o 1949 — 192.121. 1937 m. jų kainos vidurkis buvo 1054 dol., o 1949 — 2.051 dol., atseit už automobilius 1949 m. kanadiečiai sumokėjo 394 mil. dol., neskaitant pirktųjų nenaujų ir sunkvežimių. Iš tos sumos arti 103 mil. dol. buvo padengta paskolomis. Dabar Kanadoje yra apie 2.200.000 automobilių bei kitokių motorizuotų susisiekimo priemonių, tad 6 gyventojams išpuola 1 automobilis. Tuo tarpu JAV vienas motorizuotas vežimas tenka 3¼ gyventojo.

Sūrių karas baigtas

Šveicarija ir Prancūzija ilgai grūmėsi pasaulio rinkose ir teismuose dėl Gruyere sūrio vardo. Abu kraštai norėjo, kad jų sūriai būtų laikomi originalūs, o antrojo krašto tik imitacija. Pagaliau pereitą savaitę tas karas buvo baigtas Berno susitarimu ir apvainikuotas Gruyere sūrio banketu. Sutarta, kad abu kraštai markėje nerašys to, vieno žodžio, bet šveicarai rašys "Gruyere Suise", o prancūzai "Gruyere de Comte" arba "Gruyere de Beaufort".

Japonija su JAV dar tebekariauja

Mes šypsomės, kai išgirstame, kad, pav., Kanados mišrkuose kirtėjų tarpe dar galima užtikti žmonių, kurie nežino, kad buvo net 6 metus trukęs karas; pasaulis šypsosi, kad tula indėnų tautelė jau po šito karo susigriebė dar nepaskelbusi pabaigos 1914—1918 m. karo su Vokietija. Pasirodo, kad dar ir dabar yra vienas Japonų kariuomenės dalinėlis, kuris vis netiki, kad karas būtų pasibaigęs ir savo poste laikosi nieko neprisileisdamas, nors Hirohito kapituliavo jau prieš 5 metus. Tai yra Pacifiko mažytėje salelėje Anthahan tebesanti japonų įgula — 21 karys. Jie dar nei nemano pasiduoti ir nieko neprisileidžia. JA V-bių laivyno vadovybė mano, kad jėga juos priversti neapsimoka ir jų neliečia. Net numeta jiems iš lėktuvų maisto protarpiais. Su maistu numetami atsišaukimai, aiškiną, kad karas pasibaigė, jų nepaveikia. Kažin ar amerikiečiams dabar neprireiks tos salikės?

Neoamerikiečiai JAV kongrese

JAV atstovų rūmuose yra 6 atstovai gimę ne JAV (3 D. Britanijoje, 2 Čekoslovakijoje, 1 Kanadoje). 60 atstovų tėvai yra gimę ne JAV: 18 gimę Airijoje, 9 Vokietijoje, 8 Italijoje, 8 Lenkijoje ir tt. Senatorių tarpe yra 16, kurių tėvai yra atvykę iš kitų šalių: 4 iš Anglijos, 4 iš Airijos, 3 iš Norvegijos, 2 iš Švedijos ir po 1 iš Austrijos, Vokietijos ir Čekoslovakijos.

Visi tokie "neoamerikiečiai" sudaro 18% viso senato ir atstovų rūmų.

Negrai P. Vid. Amerikoje

Dabar P. Amerikoje yra 8 milijonai negrų ir 3 milijonai Vid. Amerikoj. Iš šių 11 milijonų negrų daugiau negu 80% yra katalikai.

Poetas K. Binkis ir vaikai

Kaip žinome, a.a. poetas K. Binkis, būdamas našlių, apsivedė kitą žmoną, taip pat našlę. Vienas ir kitas turėjo priauglio. Gyvendami ir dar susilaukė vaikų.

Kartą Binkis, grįžęs iš miesto, rado vaikus besimušančius. Tuomet jis kreipėsi į žmoną:

— Moč, žiūrėk, tavo vaikai ir mano vaikai mūsų vaikus muša...

Vaistinėj

— Pone provizoriau, galbūt, tamsta turite vaistų nuo kraujo valymo?

— O kas jums atsitiko?

— Man tai nieko. Turėjau pasistatęs indą su kiaulės krauju ir norėjau pasidaryti vėdaro, o tas nenaudėlis sūnus — ėmė ir įpylė į kraują truputį žibalo ...

"Nupirk man mažą berniuką"

Keturių metų "vyras", vieno torontiečio darbininko sūnus, seniai nedavė tėvams ramybės, prašydamas nupirkti jam mažą berniuką...

Pagaliau, vieną dieną, tėvui išeinant į darbą, savo reikalavimą įsakmiai pakartojo:

— Žiūrėk, neužmiršk dar šiandien paskambinti į ligoninę ir nupirkti man berniuką...

Tėvas paklausė: kokio gi tu norėtum: balto ar juodo?

— O, tai nesvarbu! Svarbu, kad būtų gyvas ir kad rėktų...

Rašė laikraščiai

Dešimtmetė angliukė klausia mamos iš kur karalaitė Elžbieta žinojo, kad netrukus sulauks vaikučio. Mamai dar nespėjus atsakyti, jaunesnioji jos sesutė šaukia:

— Iš kur žinojo?... Juk ji moka skaityti, o laikraščiai jau porą mėnesių raš.., kad turės...

Dvi iš karto

Tik ką buvo laiškanešys. Po valandėlės motina įeina į virtuvę ir randa dukrelę apsiliejusią ašaromis.

— Na, kas gi, kas, vaikeli, atsitiko? Nelaiminga meilė?

— Bent dvi iš karto, — sužliumbė dukružė.

Reikia suprasti

Vienam Londono kelionių biūrui paskelbus ekskursiją, pradėjo lankytis interesantai, norėdami užsirašyti. Nepritręs tarnautojas negalėjo suprasti, kodėl mergaitės paprastai klausdavo ar įdomi bus kompanija. Jis paklausė direktorių, ką turįs atsakyti:

— Argi tamsta nesupranti, — tarė direktorius. Mergaitėms įdomi kompanija, kurioje daug vyrų. Kai vėl išgirsi tokį klausimą, tamsta pažiūrėk į krūvą popierių ir sakyk: "Oho, tikrai įdomi. Jau užsirašė 18 ponų. Iš jų 16 nevedę" ...

TORONTO, Ont.

TORONTIETĖS!

Rugpiūčio mėn. 20 d. Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos Toronto skyrius švęs metinę šventę — Žolinę, kaip pratęsimą lietuviškų tradicijų. Lietuvoje ši šventė katalikių moterų buvo gražiai švenčiama. Šeštadienio vakare 7.30 val. išpažintis ir sekmadienį 9.30 val. šv. Mišios su bendra šv. Komunija už kovojančią ir kenčiančią Lietuvą. Į šią Marijos šventės dvasinę puotą kviečiame įsijungti ir visą katalikišką Toronto viesuomenę.

Po pamaldų Kat. Moterų Draugijos narės ir prijaučiančios kviečiamos bendriems pusryčiams — kavutei klebonijos patalpose.

Kat. Mot. Draugijos Toronto skyriaus Valdyba.

SKAUTŲ VADŲ SUVAŽIAVIMAS TORONTE

Lietuviškos skautijos organizaciniams reikalams aptarti bei veikimo gairėms nustatyti, Kanados Rajono Vadas, š.m. rugsėjo 2-3 dd., šaukia pirmąjį Kanados lietuvių skautų-čių vadų, vadovių ir skautininkų-ių suvažiavimą.

Suvažiavimas įvyks geriausiai skautiškoje veikloje pasireiškusiame Toronto mieste, šia proga atžymint ir sekmingą pirmojo lietuviško vieneto dviejų metų sukaktį. Posėdžiai vyks lietuvių parapijos salėje, Dundas St. W. 941.

Rajono vadas, turėdamas galvoje, kad dar ne visi Kanadoje veikiantieji vienetai yra pakankamame ryšyje su centru, t.p. nespėjusiems įsiregistruoti skautininkams, praneša: suvažiaviman kviečiami skautų -čių dvasios vadovai, veikiančių vienetų vadovai (nuo skilties-būrelio pradedant), visi Kanadoje gyvenantieji skautininkai-ės. Suvažiavimo dalyviai, kurie iki š.m. rugpiūčio mėn. 27 d. praneš apie savo dalyvavimą (Rajono reikalų vedėjas, psktn. Vl. Morkūnas, 111 Wright Ave., Toronto, Ont.), bus aprūpinti maistu ir nakvyne. Negalintieji išvykti vienetų vadai, siunčia savo pavaduotojus. Kelionės išlaidas, pagal galimybę apmoka vienetas.

Turiningoje suvažiavimo dienotvarkėje numatyta Brolijos Vado, vyr. sknt. V. Čiapo ir Pirmijos Pirmininko vyr. sknt. K. Palčiausko pranešimai.

Turint galvoje trumpą pasiruošimo laiką, broliai ir sesės vadai kviečiami susirūpinti, paskubėti ir skaitlingai dalyvauti pirmajame Kanados lietuvių sk. vadų suvažiavime.

Posėdžių vieta pasiekiama: iš geležinkelių stoties — Bay St. tramvajumi į šiaurę iki Dundas St. Persėdus į Dundas tramvajų be rūpesčio į vakarus iki 941. Atvykusiems autobusu, iš stoties paėjėti iki gretimo kampo ir pasigauti į vakarus skubantį Dundas tramvajų.

Iki broliško pasimatymo Toronte. **Reikalų Vedėjas.**

REIKALINGA VALGYKLAI VIRĖJA

kreiptis į S. ir K. Grigaičių valgyklą — 750 Dundas St. W. Toronto, Ont., nuo 9 iki 11 val. ryto. Tel. WA 0006.

KLKK Draugijos skyriaus susirinkimas

Rugpiūčio mėn. 19 d., šeštadienį, 8 val. vak. "Tėviškės Žiburių" redakcijoje šaukiamas Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugijos Toronto skyriaus narių susirinkimas, einamimes reikalams aptarti.

Skelbiamu laiku nesusirinkus reikiamam narių skaičiui, po valandos susirinkimas vykdomas esant bet kokiam narių skaičiui.

Visi nariai prašomi į susirinkimą gausiai atsilankyti.

Skyriaus Valdyba.

Ateitininkų susirinkimas

Rugpiūčio 18 d. 6 val. 30 min. parapijos salėje įvyks T. At. kuopos narių susirinkimas. Bus svarstomi svarbūs veikimo reikalai.

Rugpiūčio 20 d., per paskutines mišias, bus ateitininkų bendra komunija. Visus narius nuoširdžiai kviečiame dalyvauti. **TA kuopos valdyba.**

"Dainos" Grupės susirinkimas

įvyks rugpiūčio 25 d. 8 val. vak. pas sekret. O. Indrelienę ir p-lę Birutę: 202 St. Clarens Ave. Visos narės prašomos dalyvauti svarbiems aptarimams.

M. F. Y-nė.

GERB SKAITYTOJŲ ŽINIAI

Keičiant adresus laikraščiui susidaro nemaža papildomų išlaidų. Prašome Gerb. Skaitytojus prie adreso pakeitimo pridėti ir 25 c. smulkiais pašto ženklais. Skaitytojai Amerikoje atsilygina Tarpt. Pašto kuponais (International Reply Cuopon).

Adminisracija.

JAUNIME,

palydint vasarą, smagiai pasišoksi, jei atvyksi

rugpiūčio 27 d. į

GEGUŽINĘ,

kuri rengiama kunigų seminarijos sode.

Veiks bufetas. Gros puikus orkestras.

Naudokitės paskutine proga !

Esant blogam orui, gegužinė atidedama.

TA Kuopa.

Šį sekmadienį, rugpiūčio 20 d.

visi vykstam į "DAINOS" GRUPĖS

GEGUŽINĘ!

Šv. Augustino seminarijos sode

Bus bufetas, geras orkestras ir malonus patarnavimas.

Pelnas skiriamas šelpimui nelaimingų tremtinių

Autobusai išeis nuo lietuvių bažnyčios 12, 1, 1.30, 2 ir 2.30

Buvusių Baltijos Universiteto studentų dėmesiui!

Š.m. rugpiūčio 26 d., 8 val. vak., Toronte, 941 Dundas St. W — lietuvių parapijos salėje, yra rengiamas buvusių BU studenčių-tų susitikimas — pobūvis. Visi Collegos-ės, drauge su šeimos nariais, maloniai kviečiami dalyvauti.

Iš anksto, įmokant po 1.50 dol. asmeniui, prašoma registruotis Dr. Kaškelio valgykloje ir po pamaldų prie bažnyčios pas Coll. K. Pakalniškį ir Coll. K. Ašoklį. Registracija baigiama rugpiūčio 22 d.

Collegos, gyvenantieji apylinkėse registruojasi paštu pas Coll. K. Ašoklį, 341 Dovercourt Rd., Toronto, Ont.

Rengėjai.

Puiki gegužinė

Praėjusį sekmadienį, gražioje Toronto kunigų seminarijos aikštėje, į gegužinę buvo susirinkę virš 500 lietuvių. Šiai gražiai sekmadienio iškylai į gamtą vadovavo šv. Jono Pašalpinė Draugija, kurios branduolį sudaro anksčiau į Kanadą atvykę lietuviai, kurie daugumoje ir programą išpildė. Dėl gražaus oro ir įdomiai išpildytos linksmos programos, šv. Jono Draugijs gegužinė, bene bus viena iš geriausiai šįmet pavykusių gegužinių.

Padėka

Toronto apylinkės LOKas dėkoja Liet. gen. konsului Kanadoje p. V. Gyliui už tartą žodį liepos mėn. 30 d. ruoštos gegužinės metu, taip pat visiems prisidėjusiems prie gegužinės surengimo, ponioms ir panelėms iš Liet. Katalikių Moterų Dr-jos ir Kanados Liet. Mot. Bendruomenės, bei skautėms.

LOKas.

Padėka

Nuoširdžiai dėkoju "Dainos" moterų draugijai Toronte už prisiųstą mano žmonos gydymui taip malonų ir vertingą siuntinį. **K. Radzevičius.**

Memmingen — Fliegerhorst.

Išnuomojamas gražus kambarys su naujais baldais prie gero susisiekimo. Tinka 2 asmenims. Kreiptis 170 Lisgar St., prie Queen, po 6 val.

Išnuomojami 2 kambariai tik dviems vyrams. Galima naudotis virtuve ir salionu. Kaina: $6.25 kiekvienam. 308 Euclid Ave., tel. MI 9605.

Išnuomojamas kambarys vienam asmeniui — II aukštas priešaky. 176 Argyle Ave. (tarp Dundas ir Queen)

Lietuvos diplomatų žygis

JAV Pabaltijo valstybes de jure pripažino 1922 m. Šio įvykio 28 metų sukakties proga visų trijų respublikų diplomatai — Lietuvos įgaliotas ministeris P. Žadeikis, Latvijos atstovybės charge d'affaisre J. Feldmans ir Estijos gen. konsulo pareigas einąs pasiuntinybės įgaliotinis J. Kaiv, liepos 27 d. JAV vyriausybei įteikė platoką memorandumą, kuriame, dėkingai prisimindami JAV palankumą ir paramą, teiktą nuo pat pripažinimo momento ir pat dabarties skaudžių laikų, iškelia Pabaltijo problemą naujųjų tarptautinių įvykių fone.

Po formaliosios dalies nurodoma, kad tezė, jog Pabaltijo užvaldymas esąs Sovietų Sąjungos saugumo reikalas, yra neteisinga, kad ištikrųjų tai yra tik pakopa tolimesnei jos ekspansijai; kad okupuotųjų kraštų gyvenimas yra sugriautas, laisvės sunaikintos ir vykdomas genocidinis tautų naikinimas. Memorandume toliau skundžiamasi, kad Pabaltijo tautų organizacijų šauksmai sustabdyti genocidą nedavė jokių vaisių JTO ir prašoma JAV imtis ryžtingos akcijos genocidui sulaikyti ir išviso kritiškai tų kraštų padėčiai pašalinti. Pasigerėję prez. Trumano ir JTO akcija Korėjos nepriklausomybei apginti, diplomatai primena, kad 1940 m. panašioje padėtyje Pabaltijo valstybės buvo paliktos vienos, be paramos. Korėjos gyventojų teisėms bei laisvėms apginti panaudotos kolektyvinės priemonės, sako, diplomatai, ir Pabaltijo tautoms duoda vilčių, "kad dabartinė Jungtinių Tautų intervencija sustiprins priemones išlaisvinimui Estijos, Latvijos ir Lietuvos — pirmųjų tautų, tapusių aukomis bolševikinės Rusijso ekspansijos". Memorandumas baigiamas protestu prieš "neteisėtą ir brutalią Sovietų Rusijos Baltijos valstybių okupaciją".

Š.m. liepos 29 d. tragiškai žuvus

VYTAUTUI IV ANAUSKUI,

jo tėveliams ir broliams, jų didelio skausmo valandoje, reiškia gilią užuojautą

Massey — Harris lietuviai

PAKVIETIMAS Į KAMINSKIEČIŲ METINĮ PIKNIKĄ OAKVILĖJE

Toronto, Hamiltono ir apylinkių lietuviai šiuo nuoširdžiai kviečiami į komnskiečių metinį pikniką, kuris įvyks žinomoje lietuviškų piknikų vietoje Oakvillėje, sekmadienį, rugpiūčio 20 dieną. Pikniko pradžia 2 val. p.p. — Pabaiga 9 val. val. vakare. Programoje literatūrinis bertainis, bėgimo varžybos vyrams ir moterims, premijuoti šokiai, virvės traukimas ir daugelis kitokių pramogų. Laimėtojams numatytos vertingos dovanos.

Šokiai ant geros didelės platformos, grojant puikiam lenkų orkestrui. Bufetas su įvairiais užkandžiais ir gaivinančiais gėrimais.

Iš Toronto autobusai išeis pradedant 1 val. nuo lietuvių valgyklos Manning ir Dundas gatvių sankryžos. Iš Hamiltono — autobusas išeis 1 val. iš autobusų stoties. Taigi visi į kaminskiečių metinį pikniką Oakvillėje. **Rengėjai.**

Padėka

Už pareikštą tokį didelį mums nuoširdumą, ir suteiktas tokias gražias ir vertingas dovanas, mes esam dėkingi Tillsonburgo ir Delhi tautiečiams: pp. Skuodžiams, pp. Jakniūnams, pp. Taurinskams, pp. Šimučiams, pp. Tereškevičiams, pp. Mateliams, pp. Dadurkams, p. Bartuliui, pp. Vosiliūnams, pp. Stra domskiams,, pp. Baleišiams, pp. Gurkliams, pp. Balniams, pp. Rugieniams, p. Gorky, pp. Maldeikiams, p. Malinkaičiui, pp. Grapštams, p. Rudinskui, p. Ceplai, pp. Bikams, pp. Augustinavičiams, pp. Dumšams, pp. Laur, pp.Hisler, pp. Tamašauskams, pp. Enskaičiams, pp. Stanylams, p. Govaišai, pp. Stanaičiams, pp. Škudams, pp. Mažeikams, pp. Ridikams ir visiems prisidėjusiems prie išlaidų mes tariame nuoširdų ačiū.

Gediminas ir Ona Vindašiai.

Vedybų tikslu

noriu užmegsti pažintį su Kanadoje gyvenančia lietuvaite tarp 25-30 metų amžiaus.

Esu 37 m., nevedęs. Atsakysiu tik į rimtus laiškus. Rašyti: A. Dapkus, c.o. P. Denys, 2040 S. Halsted St. Chicago, Ill. USA.

Mažosios Lietuvos Bičiuliams

Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugija įsisteigė Montrealyje š.m. liepos mėn. 22 d., nelabai gausiam skaičiui entuziastų atvykus į steigiamąjį susirinkimą. Tiesa, po sunkaus ir neįprasto darbo žmogus jautiesi pavargęs ir esi abejingas bet kuriems susirinkimams, ypač kad tie susirinkimai mums neįprasta tradicija labai ilgai užsitęsia. Tat daug kas su geriausiais norais prisidėti prie šios draugijos susilaikė, bijodāmas sugaišti brangaus laiko. Kita, didesnioji dalis manė, kad į šią draugiją kviečiami tik Mažosios Lietuvos lietuviai.

Bet taip nebuvo manyta. **Mažosios Lietuvos bičiuliais gali būti visi lietuviai be religijos ir įsitikinimų skirtumų,** visi lietuviai, kuriems rūpi vakarinių sričių lietuviai ir jų žemės. Draugija pasirinko šį vardą, norėdama ypatingą dėmesį skirti Mažajai Lietuvai ir jos gyventojams.

Iš praeities žinoma, kad daug nesusipratimų būta dėl Mažosios Lietuvos nepakankamo pažinojimo ir jos reikalų supratimo. O dabar pasigirsta balsų, kad tų sričių mums nereikią, nes jos ateityje galį mums didelį galvosūkį sudaryti. Girdi, žmonės kitų religinių ir politinių įsitikinimų sunkiai suaugtų su visa lietuvių tauta.

Ačiū Dievui, kad tik maža dalelė trumparegių lietuvių tokios nuomonės. Bet dažnai ir vienas blogas žodis padaro daug žalos, jei jis laiku nepastebėtas. Mažosios Lietuvos bičiuliams rūpi atitaisyti lietuvių tautai žalingą nuomonę, kad "užmirškime Mažąją Lietuvą". Draugija kaip tik pasiryžusi skelbti ir skiepyti idėją, **kad mums brangios visos vakarinių lietuvių apgyventos sritys, kad visi lietuviai mums broliai, kad nei vieno lietuviško kampelio nei vieno lietuviško kraujo lašelio neišsižadėsime!** Kadangi Mažoji Lietuva su jos gyventojais šiuo metu labiausiai užmiršta, o būsimai laisvos Lietuvos Respublikai bus didžiai naudinga ir reikalinga, tat bičiuliai pasiryžę jos reikalams pasišvęsti.

Kaip numatyta veikti? **Pirmas ir neatidėliotinas dalykas yra rinkti aukas pinigais.** Šalpos Mažosios Lietuvos lietuviai labai reikalingi. Yra visa eilė gausingų šeimų, kurios skursta ir vargsta Vokietijoje. Yra nemažas skaičius senelių ir invalidų. Jiems kuo skubiausiai reikia padėti. Be to, atgaivintas vienintelis Mažosios Lietuvos lietuvių laikraštis "Keleivis" sunkiai verčiasi ir kol kas neperiodinis. Jį reikėtų remti, kad jis sustiprėtų ir periodiniai išeitų. Labai stinga propagandinės medžiagos apie Mažąją Lietuvą, ypač svetimomis kalbomis. Be pinigų nieko neįmanoma atlikti, o Prūsų lietuviai dar vargingiau gyvena už mus. Tat jiems į pagalbą!

Toliau labai svarbu pažinti Mažąją Lietuvą ir jos problemas. Dažnai turime netikrą arba net klaidingą vaizdą apie šias sritis ir jų gyventojus. Draugija užsimojusi ir šioj srity veikti **ruošdama viešas paskaitas, skelbdama straipsnius mūsų spaudoj, vesdama diskusijas susirinkimuose.** Kai vieni kitus gerai pažinsime, tada mažiau pakampiais vieni apie kitus liežuvausime, tada mažiau nesusipratimų bus. Atsiras didesnė tolerancija ir darnesnis sugyvenimas ateityje.

Šiuos uždavinius efektingai išvystyti nepajėgs vienas Montrealio skyrius. Mes išblaškyti po visą Kanadą. Visose didesnėse lietuvių kolonijose esama entuziastų, suprantančių mūsų gyvybinius reikalus ir norinčių prisidėti prie šio svarbaus ir neatidėliotino darbo. Tat jiems yra numatytos veikimo galimybės draugijoje. Visur, **kur atsirastų bent dešimt narių, gali būti sudarytas Mažosios Lietuvos Bičiulių draugijos skyrius, o mažesnis skaičius gali veikti seniūnijos ribose arba net kaipo įgaliotiniai.**

Tautiečiai! negaišdami apsvarstykime, kuo aktyviai galime prisidėti prie Mažosios Lietuvos rėmimo ir gelbėjimo akcijos. Visi galime stoti nariais ir visi galime aukoti pinigais. Tat draugijos reikalais rašykime: p. Bronius Katilius, 435 St. Louis St., Montreal. P.Q., o aukas siųskime: p. V. Pėteraitis, 5155 Bourbonniere, Apt. 6, Montreal, P. Q.

Maž. Liet. Bičiulių Dr-jos Valdyba.

Atvyko 123 pabaltiečiai

Rugpiūčio 12 d. Quebec uostą pasiekė laivas su 123 pabėgėliais lietuviais, latviais ir estais. Kadangi jie neturi įvažiavimo dokumentų, tai juos kvočia imigracijos įstaigų pareigūnai. Imigracijos direktorius C. E. S. Smith pareiškė, kad jiems būsią taikomi tokie patys reikalavimai, kaip ir visiems naujiems ateiviams. Bet jis oficialaus pranešimo apie atvykėlius dar negavęs.

Vietiniai Quebec imigracinių įstaigų pareigūnai pareiškė, kad atvykusiųjų turimieji dokumentai esą tvarkoje ir didelių sunkumų pasilikti Kanadoje jiems nebūsią.

Atvykusiais lietuviais pasirūpinti ir galimos pagalbos jiems suteikti pritiktų mūsų centrinėms organizacijoms. Kartais jiems galėtų būti naudinga bei lemiama ir labai maža pagalba

KRIMINALINE AR CIVILINE BYLA?

MES SUTEIKIAME JUMS

TEISINĘ–KALBINĘ PAGALBĄ

Tvarkome imigracijos, pilietybės, palikimų bylas; sudarome darbo, buto garantijas, dokumentus, patvirtintus vertimus; tarpininkaujame nuosavybę perkant, parduodant; atstovaujame įmonėse, įstaigose; teikiame visokeriopą informaciją; giname Kanados ir kitų kraštų lietuvių interesus. Jums patarnavimus atlieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę Amerikos bei Europos universitetuose.

JONAS J. JUŠKAITIS

108 St. George St., Toronto, Ont., Canada. Tel. KI 1494

Skubėkite naudotis proga —

DIDELIS RUGPIŪČIO MĖN. MOTERIŠKŲ

KAILINIŲ IŠPARDAVIMAS

žymiai pigesnėmis kainomis

Už mažą pradinį įmokėjimą jūsų pasirinktas kailinis paltas bus veltui laikomas šaltoj apsaugoj ligi žiemos. Vėliau gausite jį lengvam išsimokėjimui

KALBAME LIETUVIŠKAI. Atidaryta ligi 9 val. vak.

BERGMAN FUR CO.

197 SPADINA AVE., TORONTO. Tel.: EL—6509

Lietuviška rūbų valykla **RE–NEW**

Prosiname ir taisome. Paimame ir pristatome į namus.

Sav. J. ŠINKŪNAS — 415 RONCESVALLES AVE. (prie Howard Pk.) Toronto. Tel.: LL—1451.

Lietuvis radio mechanikas

L. KOCIUS

949 DUNDAS ST. W. netoli lie tuvių bažnyčios. Tel. WA 1691

priima pataisymui visų rūšių radio aparatus. Darbas atliekamas gerai ir sąžiningai. Kreiptis nuo 9 iki 2 val. popiet

Vertimai – Pamokos – Konversacijos

Surašomi ir verčiami įvairaus turinio raštai į anglų kalbą. Duodamos anglų kalb. pamokas ir konversacijos pažengusiem

A. BAJORINAS

53 Oakwood Ave. Toronto, Ont.

Tel. MElrose 8951

Kreiptis vakarais nuo 6.30 iki 7.30 val., išskyrus sekmadienius ir šventadienius.